SEP 16 1919

Published and distributed under permit (No. 739) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Mass. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

"SANDARA"
Leidžia kas ketvergas
Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara.
PRENUMERATA METAMS:
Suvienytose Valstijose $2.00
Kitose viešpatystėse $2.50
"SANDARA,"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Organas

"SANDARA"
Published Every Thursday
By the Lithuanian National League of America.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.00
To Foreign Countries $2.50
"SANDARA,"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 37 Tel. South Boston 52015. South Boston, Mass., Rugsejo (Sept.) 11 d. 1919 m. Metai VI.

Lietuviai Pasiekė Dauguvą.

Bolševikai Prašo Lietuvius Taikintis.

Lenkai Vis Nerimsta.

LIETUVIAI PASIEKĖ DAUGUVĄ.

Christian Science Monitor korespondentas rugsėjo 10 d. pranešė, kad suivg žinių iš Kauno, gautų pereitoje seredoje, Lietuvių armija pasiekė upę Dauguvą (Dviną) visu frontu.

Paliuobos (armistice) tarpe Lietuvos ir Lenkijos praylgintos lygi ateinančiai subatai.

LIETUVIAI GINASI NUO UŽPUOLIKŲ.

Lietuvos delegacija iš Paryžiaus kablegrar . praneša Egz. Kom. Washingtone:

Gavom iš Kauno įsakymą jog jokiu budu negalima sutikti pavest lenkams Punską ir Seinus. Įsako reikalauti, kad demarkacijos linija eitų nors palei upę Čarčančą paliekant Punską ir Seinus Lietuvos pusėje.

Rugpjučio 22 d., lenkai nepaisydami musų kreipimasi į Taikos Konferenciją Paryžiun, visa linija įsibriovė Suvalkijon. Visai nepaisydami musų reikalavimo pasiųsto jiems tiesiog ir par tarpininkystę francuzų misijos kad liautųsi veržensi į Lietuvą. Lenkai veržiasi skersai Nemuno į Druskininkų ir Merkinės apielinkės, jie tą atlieka su reguliariais kareiviais ir, tankiausia sudarę plėšikų gaujas ,terioja šalį, gązdina vietinius gyventojus, skleidžia tarp gyventojų kurstančią literaturą prieš Lietuvos valdžią. Rugpjučio 23 d, po kruvino mušio lenkai užėmė Seinus.

Mes esame tvirtai pasiryžę su ginklu rankoje gint: Seinus, Punską ir kitas Lietuvos dalis nuo lenkų užsimojimo, visa Tauta to nuo musų reikalauja.

Kauno ir Vilniaus gubernijų linkon, kuomet Taikos Konferencija įsakė lenkams pasitraukti iš Lietuvos teritorijų, jie netik kad neklausė, bet dar stengiasi užimti Aluntą, Valkininkus, Butrimonius, Merkinę ir kitus miestelius.

Jei Alijantai negali sustabdyti Lenkų besiveržimą Lietuvon, Lietuvos valdžia bus priversta griebtis desperatiškų priemonių apginimui šventų teisių Lietuvių tautos.

Sekantis pranešimas yra nuo Lietuvos Generalio štabo:

Rugpjučio 29 d. musų kariuomenės dalis atrėmė žiaurų rusų užpuolimą ir paėmė Podbrodną. Panevėžio ir Joniškėlio regimentai kovoj su nepaprastu narsumu, ir paėmė kelius šimtus belaisvių. Kairysis musų sparnas užėmė Alukštą. Po dviejų dienų smarkios kovos musų kariuomenė pergalėjo bolševikus ir nustumė juos į šiaurinę pusę upės Dauguvo. Rusai statė didžiausį pasipriešinimą bet viskas veltui, jų linija likos sutriuškinta, mes paėmėm 250 belaisvių. Dauguvos tiltas likos sunaikintas.

PIRMAS LAIVAS IŠ VOKIETIJOS.

Pirmas Vokietijos laivas išplaukė iš Hamburgo į Philadelphia. Iš Amerikos tuom laivu "Reiherstieg gabens Vokietijon 2000 aliejaus.

ŽUVO 24 ANGLAI.

Ties Helsingforsu anglų laivas užėjo ant rusų minos. Kol pribuvo anglų pagelba, prigėrė 8 oficieriai ir 16 kareivių.

INFLUENZA PASIRODĖ.

Laike 3 savaičių Haverhill, Mass. 14 žmonių susirgo influenza. Du mirė.

SENIAUSIA MOKINTOJA.

P-lė Elizabeth C Blanding gimusi Nova Scotijoje, 80 metų gyvena Amerikoje ir 71 metą mokintojavo Attleboro. Dabar ji 87 metų amžiaus, mokintojauja ir savo namus apsitrusia.

POLICIJOS STREIKAS.

Bostono Policistų Unijos valdyba paskelbė, kad nuo 5 v. 45 min. po piečio rugsėjo 9, turi prasidėt policistų streikas.

Miesto valdžia mobilizuoja tukstančius voluntierių kad užpildyti streikuojančių policistų vietas.

LENKŲ RAZBAININKAI NUSTEBO LIETUVOS APGYNĖJUS PAMATĘ.

RUSAI SIULO TAIKĄ LIETUVIAMS.

Iš Berno ir Kopenhageno pranešama kad Rusijos bolševikų armija Lietuvos fronte tapo sumušta ir bolševikai, nustoję vilties pergalėt lietuvius, pasiulė taiką lietuviams ir estams.

Šią žinią dideliais antgalviais patapino anglų laikraščiai Bostone. Dabar lietuviai eina atimt Vilnių nuo lenkų.

PROVIDENCE, R. I. LIETUVIAI ATBUDO.

Žinios iš Lietuvos pasiekė ir Provindenco lietuvius. Tos kolonijos veikėjai sumanė sušaukt visų lietuvių susirinkimą del aptarimo Lietuvos ir vietinių reikalų. Prie sušaukimo prisidėjo Drg. DLK. Gedemino, Am. Liet. Pil. Kliubas, Drg. Šv. Jono Krikštytojo. Jos pasamdė Casino Hall rgsėjo 7, ir pakvietė kalbėt Joną Kerdiejų ir Kostantą Norkų iš Sandaros. Kuomet kalbėtojai išaiškino dabartinį Lietuvos padėjimą ir davė nurodymus kaip organizuoties ant vietos, tat ten pat susitvėrė:

Lietuvai Gelbėti Draugijos skyrius iš 31 nario ir visi sumokėjo nemažiau kai po $2.00.

Susitvėrė ALTS. Sandaros kuopa iš 17 jaunų energingų vyrų.

Susitvėrė choras, kuris dabar jieško vedėjo.

Taipgi susitvėrė Lietuviškas benas.

Providenco lietuviai džiaugiasi atbudę ir nemano apsileist kitų kolonijų lietuviams.

LAIŠKAS IŠ KAUNO.

Gerb. "Sandaros" Redakcija! Malonėkite patalpint šį trumpą laiškelį.

Broliai, Amerikos Lietuviai!

Iš brangios musų tėvynės, iš nepriklausomos Lietuvos, siunčiu visiems draugams ir pažįstamiems savo širdingą pasveikinimą ir labų dienų. Mes čia labai laukiame Jusų pargrįžtant, Samdykitės laivą į Klaipėdą ir greičiau parvažuokite. Savo sugrįžimu padarysite mums didelį džiaugsmą. Mums čia labai truksta gerų ištikimų valdininkų ir visokių teknikos specialistų. Tiems duona Lietuvoje bus geresnė kaip Amerikoje. Parvažiuokite greičiau namo. Lauksime!

Mes čia dažnai peršnekame su aukštaisiais valdininkais musų ir visi yra tos nuomonės, kad Amerikos lietuviai kuogreičiausiai grįžtų namo.

Tardams aukštos pagarbos žodį, lieku

Matas Šalčius.

Nb. Draugų ir pažįstamų prašau apsilankyti pas mane Kaune Spaudos Biure. **M. Š.**

KOLČAKAS IRKUTSKE.

Iš Maskvos pranešama, kad bolševikai, sumušti Lietuvos fronte, betgi progresuoja šiaurinėje Rusijoje ir Sibire. Admirolas Kolčakas apleido Omską ir su visu savo štabu persikraustė į Sibiro sostinę Irkutską.

LIETUVOS REIKALAS SENATE.

Rugpjučio 29 d. Senato užrubežinių dalykų Komisija išklausė Lietuvos reikalą. Išdėstyta visapusiškai dabartinis Lietuvos padėjimas; valstybės susiorganizavimas; Lietuvos kariuomenė ir jos pasekmingas žygiavimas prieš bolševikus. Perstatyta santikiai seniaus ir dabar su rusais, lenkais ir vokiečiais.

Nurodyta visos priežastys kodėl Lietuva negali ir neprivalo buti jungiama su Rusija, Lenkija ar bent kita kokia valstija. Išdėstyta lenkų šunybės ir jų laužymas Taikos Konferencijos nustatytos taisyklės ir jų besiveržimas į Lietuvą prieš žmoniškumo teises ir prieš tarptautinius santikius. Išdėstyta lietuvių atsinešimas link vokiečių ir pabriežta, kad lietuviai tesutiks vien tik kaimyniškų valstijų santikius su vokiečiais palaikyti.

Išdėsčius kaip Lietuva nežiurint visų karės išnaikinmų įstengė susiorganizuoti į nepriklausomą valstybę ir pataikė apsiginti nuo priešų užpuolimo, nurodyta kad Lietuvos valstybė įstengs išsilaikyti, ir todel prašyta kad Suvienytos Valstijos pripažintų Lietuvos Respubliką kaipo nepriklausomą valstybę.

Šiomis dienomis gauta kablegrama iš Paryžiaus nuo Lietuvos Delegacijos, kurioje dėkuoja už prisiųstus pinigus. Praneša, kad nuo Tautinės Tarybos iš New Yorko gavo 62,400 frankų, o nuo Amerikos Lietuvių Tarybos per Tautos Fondą gavo 296,200 frankų. Tie pinigai nusiųsti del parupinimo reikmenų.

Taipgi gauta kablegrama iš Kauno nuo vyriausio Lietuvos pašto užveizdos. Jisai prisiunčia Egzekutyviui Komitetui pilniausį įgaliojimą rupintis Lietuvos pašto reikalais Amerikoje. Čia reikia pažymėti, kad Egzekutyvis Komitetas jau išsirupino leidimą ir padarė reikalingas sutartis siuntimui laiškų į Lietuvą ir iš Lietuvos Amerikon. Apie tą truputį anksčiau buvo pranešta ir jau šimtai tukstančių laiškų siunčiama į Lietuvą. Šiuo tarpu daroma pertrakcijos kas link siuntimo pakelių ir pinigų Lietuvon. Dabar gavus nuo Lietuvos pačto viršininko įgaliojimą, Egzekutyvis Komitetas tikisi ir šiuose reikaluose greitu laiku padaryti reikalingas sutartis.

Egz. Komit. Inf. Biuras.

Žinios iš Bostono ir apielinkės veikimo.

Sandariečiai sujudo.

Rudeniui ateinant Bostono ir apielinkės sandariečiai pradėjo smarkiai judėti, narių skaičius kuopose dauginasi. Taigi šymet žiemą sandarečių veikimas politinėje, kulturinėje ir visuomeninėje dirvoje bus daug našesnis, negu kuomet nors.

So. Bostono ALTS. 7 kp. turi savo salę, skaityklą, knygyną ir veikimą plečia. Ši kuopa rugsėjo 1 d. (paned.) turėjo šokius, kur dalyvavo puikiausias jaunimas ir pelno kuopai liko apie $70.00.

Montellos ALTS. 24 kuopa rugsėjo 6, turėjo dar pasekmingesnius šokius. Montelliečiai samdys salę, steigs knygyną, skaityklą, kur bus galima gauti ir Lietuvos laikraščių.

Rugsėjo 7, abi viršminėtos ALTS. kuopos surengė bendrą išvažiavimą Randolph, Mass., kuris taipgi labai puikiai pavyko.

Nuo šių dviejų kuopų neatsilieka ir ALTS. 9 kp. iš Cambridge, Mass. kuri taipgi turi nuolatinę salę ir prie minėtų kuopų parengimų prisideda.

Norwood, Mass. sandariečiai keturiais automobiliais buvo atvažiavę į Sand. išvaž. Randolph, Mass., o viso buvo apie 50 automobilių.

Kuomet prie Sandaros dedasi inteligentiškas jaunimas ir surengia gražius pasilnksminimus, tat ir apšvietos bei politikos darbas bus lengvai pajiegiamas.

ATS. 7 kp. susirinkimas įvyks rugsėjo 17, 8 v. v. ALTS. 7 kp. kmbaryje , 409 West Broadway. Bus renkami delegatai į visuotiną A. LTS. seimą.

A. Dembinas, pirm.
P. Zokaitis, sekr.

Lietuvai Gelbėti Draugijos Bostono Skyriaus Susirinkimas.

Yra šaukiamas pėtnyčios vakare, Rugsėjo 12 d., ALTS. 7 kp. kmbaryje ant Broadway. Komiteto visi nariai ir draugijos išrinkti delegatai butinai susirinkite. Susirinkimas prasidės apie 8 valandą.

Lyglaikinio Komiteto
Sekr. **J. Kerdiejus.**

A.L.T.S. Reikalai.

A. L. T. S. Narių Domai.

Kuopų sekretoriai atkreipkite visų narių domą į šį paskelbimą.

Sulyg musų organizacijos programo skyriaus XI-to paragrafų 4 ir 5, šiuomi skelbiu, kad: **Nariai neužsimokėję už 3 mėnesius nustoja teises gauti A. LT. Sandaros organą ir neužsimokėję nariai per 3 mėnesius, netenka susirinkimuose balso, o nemokėję per 1 metus tampa iš kuopos išbrauktais.**

Šios taisyklės ateityje mes visi turime prisilaikyti. Sandaros Administracija sulaikis laikraštį siuntinėjus visiems tiems nariams, kurie per 3 mėnesius bus neužsimokėję ir jų suspendavimą organe busiu priverstas garsinti. Jokių "lukeriavimų" daryti nepatogu. Viena, kad tokie "lukeriavimai" mums nepatogu yra vedime reikalų, antra jie marina organizacijos gyvumą, o trečia, kad mes turime pildyti musų seimų priimtą tvarką ir programą.

Visos kuopos ir visi nariai atsižvelgdami į šį paskelbimą prisilaikykite šių taisyklių, tuomi privesime organizaciją prie šaunios tvarkos.

Su pagarba

Jonas Kerdiejus.
ALTS. Sekretorius- Administ.

PROTOKOLAS

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Naujosios Angl. Apskričio Suvažiavimo įvykusio
Rugpjučio 31 d. 1919 m.,
ALTS. 7 kp. Ruime S. Boston, Mass,

SESIJA PIRMA.

(Prasidėjo 11:30 val. ryte).

1. Apskričio pirmininkas K. Jurgeliunas paskyrė delegatus B. Juodrį ir J. Kerdiejų mandatų sutvarkimo komisijon.

2. Sulyg priduotų mandatų išsaukti delegatai vardais nuo šių kuopų:

Iš So. Bostono, Mass. 7 kp.

1) A. Denbinas, 2 J. Kerdiejus, 3) L. Stasiulis, 4) P. Apšiega, 5) J. Neviackas, 6 J. Tuinila, 7) K. Pratapas, 8) M. Dulkė, 9) J. Lukauskas (nepribuvęs), 10) K. Vileišis, 11) J. Palionis, 12) K. Gaidys;

Iš Cambridge, Mass. 9 kp.

13) K. Sidabras, 14) P. Bartkevičia, 15) V. Vismanas, 16) A. Gribas;

Iš Lawrence, Mass. 12 kp.

17) J. Sekevičius;

Iš Montello, Mass. 24 kp.

18) J. Samsonas, 19) J. Jokubaitis, 20) B. Juodris, 21) A. Čižauskas.

3. Rinkimas susivažiavimo tvarkos vedimo komiteto. Nutarta vienbalsiai rinkti pirmininką ir užrašų sekretorių. Pirmininko vieton išstatyti 3 kandidatai; J. Tuinila, J. Kerdiejus ir J. Balionis. Rankų pakėlimu dauguma balsų pirmininku išrinktas J. Tuinila, Sekretorium aklamacijos budu išrinktas J. Kerdiejus.

Apskričio Valdybos nariai — 22) Pirmininkas K. Jurgeliunas, 23) Iždininkas P. Kazlauskas ir 24 Organizator. J. Balionis.

4. Pirmininko ir sekretoriaus prakalbėlės. J. Tuinila paragino delegatus prie tvarkos ir J. Kerdiejus paskatino, kad susivažiavusieji pasistengtų apskričio reikalus sutvarkyti kaip jie kad seniau buvę idant tuomi atnešus organizacijai naudą, taipgi paragino, kad susivažiavusieji atsižvelgtų į organizacijos esančią skolą už įsigytą laikraštį -organą ir spaustuve ir tuo budu, kad butų kas nutarto apskr. nuveikti uždirbant pinigų, kurie butų paskirti mokėjimui organizacijos skolos.

5. Skaitytas praeito susivažiavimo protokolas. Vienbalsiai nutarta priimti kaip užrašyta.

6. Apskričio pirm. raportas. Pirmininkas K. Jurgeliunas raportuoja, kad iš pieżasties nepatogių laikų apskritis žymaus veikimo neišstengęs apreikšti, nors praeito susivažiavimo išrinktosios komisijos buvęs surengtas išvažiavimas - piknikas bet delei lietingo pasitaikiusio oro nebuvę gerų pasekmių. Buvę paties Jurgeliuno apskričio vardu daryta nekurie sumanymai "Sandaros" Administracijos reikalų naudai pav. kaip tai rengimai keletos prakalbų ir leidimas dovanų žiedo ir t. p. kas yra jo kaipo "Sandaros" Administratoriaus knygose sutvarkyta atskaita. Keletas narių reikalauja, kad šios atskaitos turėjo buti išduotos šiame apskričio suvažiavime nes tie dalykai buvę atliekami apskričio vardu. Jurgeliunas leidimo dovanoms žiedo paduoda atskaitą, kitas atskaitas žada vėliaus priduoti. Susirinkimas reikalauja, kad delei laiko sučėdijimo, kad butų išrinkta komisija iš 3 narių, kuri peržiurėtų bei patikrintų pirmininko raportą. Iždininkas P. Kazlauskas taipgi to paties reikalauja nes, girdi, toks raportas turėtų buti išduotas visgi aiškiai ir apskričio valdybos vardu. Dabar gi buk pirmininkas nesiskaitęs su juo iždininku. Jurgeliunas pasiaiškino, kad nebuvę priežasties dėlei kurios jis su iždininku butų turėjęs skaitytis, nes kaipo Administratorius ir kartu buđams apskričio pirmininku savo užmanymus tik delei geresnių pasekmių panaudojęs apskričio pritarimą tiems užmanymams. Pasekmes ar nepasekmes jis rekordavęs Administracijos rekorduose, kas bus parodyta norint dabar šiame susirinkime ar rinktajai komisijai. Prie šio klausimo Montellos kuopos kurios nariu buvęs iždininkas P. Kazlauskas ir dabar delei nesimokėjimo mėnesinių mokesčių yra suspenduotas, ir yra prirodymų, kad Kazlauskas viešai niekinę ALTS. pradus, narys klausia: "Kaip apskričio pirmininkas ar ir šis susirinkimas gali skaitytis su Kazlausku ir jam dar balsą duoti?" Kilę diskusijos. Kazlauskas prašo pasiteisinimui balso. Diskusijas uždarius nubalsuota, kad prminjnko Jurgeliuno veikimo atskaitas priimtų išrinkta iš 3 delegatų komisija, kuri raportą priduos apskričio busenčiai valdybai ir sekančiam susivažiavimui. Komisijon išrinkti: J. Sekevičius, P. Bartkevičia ir L. Stasiulis.

7. Finansų sekretoriaus J. Žukausko per J. Sekevičių priduota finansų knygą, kuri parodo, kad pas iždininką P. Kazlauską randasi apskričio iždas $15.38. P. Kazlauskas patvirtina, kad pas jį yra apskr. apie $17.18 iš kurių dar rodos yra kokią nedidelę bilą apmokėti. Raportas vienbalsiai priimtas.

8. Organizatorių raportas. J. Sekevičius ir M. Dulkė vienodai praneša, kad iš priežasties karės metų gyvenimo netvarkos nebuvo galima apskričio pasirodymui daug ko nuveikti nors savo keliu prie kiekvienos progos jie vedę agitaciją ir pasisekę šį-tą delei organizacijos gerovės padaryti. J. Balionis raportuoja, kad stengėsi važinėti po artimus miestelius kur kuopų nėra ir ten bandęs žmones kviesti organizuoti ALTS. kuopas, bet susitikęs su priešingaisiais elementais, kurių pertikrinimui yra reikalingas didelis darbas. Tokiam darbui yra reikalinga musų oganizacijos pavyzdinga tvarka, agitacija ir musų apskričio geras gyvavimas. Praeityje kaip tik šių dalykų buvęs trukumas: pati organizacija buvusi suparaližuota ir apskritys neapreiškęs savo našaus veikimo. Tik dabar prie organizacijos geresnio pasisekimo bus galima tą atsiekti. Raportai vienbalsiai tapo priimti.

9. Iš Norwoodo, Mass. 33 kp. pribuvo delegatas A. Jankunas, kuris iš eilės yra 22-ru.

10. Vienbalsiai nutarta sesiją uždarytį ir sekančią sesiją pradėti valanda vėliau. Sesija tapo uždaryta 2-rą val. pietuose.

SESIJA ANTRA.

3-čią val. po pietų sesiją atidarė pirm. J. Tuinila.

11. Delegatų vardošaukis. Iš S. Bostono 7 kp. delegatas J. Lukauskas ir antron sesijon nepribuvęs.

12. Kuopų raportai: a) nuo 7 kp. iš S. Bostono delegatai praneša, kad kuopa veikia pasekmingai, rengia vakarus, išvažiavimus ir visam visuomeniniam gyvenime yra aktyviška; siuntė savo delegatą į Chicago Amerikos Lietuvių Seimą, siunčia delegatus į kiekvieną lietuvių svarbų visuomenišką darbą; užlaiko nuosavą kambarį gražiausioj S. Bostono vietoj, kur yra knyginėlis, pianas ir kiti reikalingi rakandai, del toko savo veiklumo kuopa turi arti pusantro šimto savo pilnų narių, kas gali but pavyzdžiu kitoms kuopoms; b) nuo 9 kp. iš Cambridge — šiuo tarpu buvę geri kuopos narjai grįžta iš armijos ir vėl stoja kuopon darbuoties; kuopa ir šiaip rengusi kincertus, kurių pelno skirta naudai organo "Sandaros" ir rengusi keletą prakalbų, kurių pasekmė buvusi nauda pačios savo organizacijos labui ir kitoms kulturinėms organizacijoms pav. Liet. Atst. Bendrovei; c) nuo 24 kp. iš Montello—kuopa nors nėra didžiai skaitlinga bet yra skaitlingesnė negu kitų kolionijų kuopos ir savo veikimą plėčia pasekmngai savo organizacijos tikslais ir kitų kulturinių tikslų delei yra surengta ir dabar rengiama prakalbos, išvažiavimai ir organizuojama tokios organizacijos kaip kad Lietuvai Gelbėti Draugijos skyrius saviškėj kolionijoj; taipgi pranešama, kad viens iš savo narių, kuris užima urėdą apskričio valdyboje ir organizacijos Centralėj Valdyboj yra nesimokėjęs savo mėnesinių mokesčių ir niekįnęs viešai ant gatvės kuopos veikimą bei išsireiškęs panieką prieš ALTS. pradus; d) nuo 12 kp. iš Lawrence—kuopa susitvarko į savo normales vėžes; streikų laikai buvę įšblaškę narius bet dabar vėl viskas susitvarko ir veikimas prasideda; e) nuo 33 kp. iš Norwoodo — senau gyvavusi kuopa mirė ir tik šiais laikais keletas žmonių iš buvusių narių ir keletas naujų vėl kuopą atgaivino, susirinkimus reguliariai laiko, mokestis mokasi ir rengiasi darban.

13. P. Kazlauskas prašo balso pasiteisinimui. Vienbalsiai nutarta balsas duoti. Aiškinamasi, kad užsivilkimas su mokestimis atsitikęs iš prežasties nesutikimų jo su 24 kp. nariais, kur jis nariu buvęs, ir turėtų buti. Nariai buk bereikalingai jį visuomet įžeidžia. Savo užmokestį jis trumpioj ateityje apsimokėsiąs tiesiog Centran. Prieš ALTS. jis niekuomet buk nieko nesakęs nes jis pats juos išpažįsta. Jo išsireiškimai kas link musų organizacijos pradų 24 kp.narių klaidingai buk suprasti. Tokiam atsitikime jis protestuoja prieš tų narių daromus kaltinimus ir jų nešiojimus tai apskričio pirmininkui Jurgeliunui tai "Sandaros" Administracijai. Po jojo pasiaiškinimo ir protesto 24 kp. delegatai daro darodymus Kazlausko kejstų išsireiškimų prieš musų pradus ir jo neištikimybę darodinėja ir tuomi, kad Kazlauskas nesutikdamas su savo kuopos nariais jau seniai galėjo savo mėnesines mokestis mokėti Centrui. Po uždarymo diskusijų padaryta šie nutarimai: a) P. Kazlauskas norėdamas likti musų organizacijos nariu turi butinai ir trumpioj ateityje savo mėnesines užvilktas mokestis apsimokėti Centran jei jau prie savo gyvenimo vietos kuopon nenorėtų priklausyti; b) Kazlauskui neužsimokėjus į Centrą, kad Centralis sekretorius jį išbrauktų iš organizacijos ir tą paskelbtų organe; c) 24 kp. nariai jei turi skundą ant Kazlausko neištikimybėje organizacijos pradams, jei jis bus sandariečiu, gali ant jo paduoti skundą musų organizacijos praeito Seimo išrinktajai Teismo Komisijai.

14. Atsilankius svečiui K. Norkui, "Sandaros" redaktoriui vienbalsiai nutarta duoti teisę dalyvauti su sprendimo balsu tąsoje sesijos.

15. Sulyg 7 kp. įnešimo vienbalsiai nutarta, kad apskričio valdyba trumpioj ateityje po savo apielinkę kur yra kuopos ir kur jų nėra, surengtų visą eilę prakalbų agitacijos organizavimo sandariečių tikslais, šiam darbui pakviečiant gerą kalbėtoją. Išlaidas padengti pati valdyba turi surasti budus. Ar ne sandarietis kalbėtojas gali but samdomas? — klausime išreikštas pageidavimas, kad butų sandarietis, vienok šis visas reikalas pavedamas apskričio valdybos išmanimui, kuri šį reikalą ves.

16 Apskričio susivažiavimai nutarta šaukti du kartu į metus: pavasaryje ir rudeniop prieš organizacijos seimus.

17. Nutarta, kad apskričio valdyba dar žiemos laiku surengtų kokią nors iškilmę patogiausioj kolonijoj, kurios pelnas skiriamas ALTS. skolą mokėti už įsigytą laikraštį-organą "Sandarą" ir jos spaustuvę. Tokia iškilmė turi buti viso apskričio kreditan surengta. Surengimas pavesta sulyg geriausio apskričio valdybos išmanymo padaryti.

18. Praeito susivažiavimo panaujintas tarimas, kad kuopos priklausančios į apskritį turi visos apskritin įmokėti po 10 c. nuo kiekvieno savo nario. Ar patis narias turi mokėti ar kuopa iš savo iždo už narius apmokės, apskritys į tai nedaro jokio tarimo. Nutarta, kad šios mokestis vienok butų sumokėtos neilgiau tęsent kaip iki naujų metų t. y. 1920 m.

19. Nutarta, kad apskričio sekretorius turi nusipirkti knygas ir jas tvarkiai vesti. Suvažiavimų protokolai turi buti knygoje įrašyti ir suvažiavimams priduodama.

20. Kad apskričio valdybą nors kartą į mėnesį butų skelbiama organe.

21. Rinkimas apskričio valdybos. Visi išrinkti aklamacijos budu. Pirmininkų **J. Sekevičius,** 101 Oak st., Lawrence, Mass.

Vice-pirm. **K. Pratapas,** 366 Broadway, S. Boston, Mass.

Susinešimų ir Finansų sekretorium **J. Samsonas,** 217 Sawtelle ave., Montello, Mass.

Iždininkų **P. Bartkevičia,** 877 Cambridge st., Cambridge, Mass.

Organizatoriais: **K. Norkus,** 366 W. Broadway, S. Boston, Mass.,

J. Balionis, 8 Vine st., Montello, Mass.

A.. Jankunas, 1208 Washington st. Norwood, Mass.

22. Sekančiam susivažiavimui perstatytos 3 vietos: Montello, Bostonas ir Lawrence. Dauguma balsų nubalsuotas Montello.

23. Suyg 7 kp. delegatų įnešimo nutarta, kad apskritys padarytų oficijalį atsišaukimą į visas savo kuopas ir paraginimą visoms organizacijos kuopoms, kad jos kiekviena savo kolonijoje parengtų kokį koncertą, šokius- balių ar ką panašaus idant padarius tuomi pelno kuris turi but paskirtas musų organizacijos skolos-mortgidžių už spaustuvę išpirkimui.

24. Įnešta ir priimta svarstimui šios rųšies klausimas, kurį akštėn kelia Amerkos Lietuvių Tautinės Tarybos daromi atsišaukimai kolonijose tverti jos skyrius t. y.: kadangi Tautinė Taryba veikia po Sandaros čarteriu, už kurią musų organizacija ima atsakomybę ir kadangi ją sudaro musų organizacijų siunčiami atstovai, kurie turi buti ir pilni sandariečiai sulyg musų praeito Seimo nutarimų, ką toki Tautinė Taryba tik lyg koki autorizuota komisija atlikinėtų-dirbtų išlaukinį Lietuvos Nepriklausomybės darbą ir **kadangi** tokios tarybos kuopų (jei yra reikalas) pareigas gali pilnai atlikti ALTS. kuopos tad kam reikalinga tų pačių žmonių spėkos dalinti į daleles? Ar tai nebutų auklėjimas naujos organizacijos, kurios tikslai irgi tik politiški kaip ir ALTS.? Ant šių klausimų ilgai diskusuota ir prieita prie nutarimo, kad į tai per organą butų rimtai reaguota; kad sekančiam ALTS., Seimui kuopos pastatytų šį dalyką aptarti. Per organą šiame klausime reaguoti jei butų reikalas autorizuojami J. Sekevičius, K. Norkus, ir J. Kerdiejus.

25. Inešta ir vienbalsiai nutarta susivažiavimo susirinkimą uždaryti. Uždaryta 6 val. vakare.

Pirmininkas **J. P. Tuinila.**
Sekretorius **Jonas Kerdiejus.**

Iš A.L.T.S. Kuopų.

NEWARK, N. J.

Dėdamiesi prie Sandaros Užduosite smugį Lietuvos Laisvės Priešams.

Ar visi žinote, kad vietos klerikalai buvo suorganizavę taip vadinamą "propagandos komisiją" (geriaus pavadinus neapykantos skleidimo komitetą.) Jų tikslas buvo įkalbėti žmonėms, buk sandariečiai bei tautininkai yra netikę žmonės, valkatos, priešai Lietuvos, jų nereikia rem ti. Šitos melus vietos klerikalų vadai skleidė tarpe žmonių, kad nuženinti tas ypatas, kurios veikia ant grynai tautiškos dirvos, skleidžia demokratijos idėjas. Gal ne vienam teko girdėti panašių melų, kuriuos ir dabar dar tebeskleidžia. Bet netikėkite tiems žmonėms: jie panašiai daro Lietuvos priešų užagituoti, kad palaikyti suirutę ir neapykantą tarp lietuvių o žinoma, tas eina paliokams ant naudos. Kaip lietuviai barsis, pyksis tarp savęs, tai nieko naudingo negalės nuveikti.

Kad drąsiau ir pasekmingiau kovoti prieš klerikalų nešvarią politiką —reikia prigulėti prie ALT. Sandaros. 19-ta kuopa laiko susirinkimus antrą panedėlį kiekvieno mėnesio, ateikite ir prisidėkit kam rupi Lietuvos liaudies gerovė.

Sandarietis.

CLEVELAND, OHIO.

Pranešimas.

Šiuomi pranešu ALTS. Sandaros 18 kp. ir Varpo Choro nariams, kad mųs kuopos mėnesinis susirinkimas atsibus rugsė jo 14 d. 2 v. p. p. Goodrich House kambariuose. Visi nariai malonėkite susirinkti, nes bus daug svarbių tarimų ir visokių reikalų ateinančiam žiemos sezonui. Iš kalno turim prisirengti prie darbo. Taipgi bus išduotas raportas iš atsibuvusio pikniko.

Nariai dainoriai varpiečiai taipgi nepamirškite lankyties repeticijosna. Dainų repeticijos atsibuna kas šeštadienis, 7:30 v. v taipgi Goodrich House kambariuose, East 31 st., Ateidami visados nepamirškite atsivesti savo draugus ir dailės mylėtojus.

R. Kruopis, rašt.

ELIZABETH, N. J.

Tverkime ALTS. kuopą.

Musų kolionija gana skaitlinga lietuviais. Čion randasi pusėtinas skaičius apsišvietusių lietuvių, kurie uoliai darbuojasi, del tautos labo. Bet stebėtina, kad iš čion nesimato nei jokių žinučių "Sandaroje"? Man rodos, kad sandariečių veikimas yra labai naudingas iš griuvėsių prisikeliančiai Lietuvai, tat mes elizabethiečiai turėtume pagalvoti apie sutvėrimą ALTS. kuopos musų mieste. Viena, kad gausim naudingą laikraštį, o antra, prisidėsime prie organizuoto kuno, kuris skleidžia tyrą apšvietos idėją. lietuvių tarpe.

Ar atsiras nors 5 ypatos, norinčios sutverti kuopą musų mieste?

Sandaros Skaitytojas.

LOWELL, MASS.

"Koncertas".

Rugpj. 31, tapo surengtas koncertas po bažnyčia. Stebėtina, kaip tie žmonės moka dailę darkyti: choras apie iš 30 ypatų taip stebuklingai rėkia, kad nė trečioj eilėje nesigirdi, tik kartais koks nors vyro ar moteries balsas išsiveržia ir atsiskyręs lekia į palubes. Publika piktinosi tokiu dailės darkymu. Salėje vaikai uždami geresnį koncertą atliko, negu bažnytinis choras.

Prasidėjo lošimas "Gudrios Našlės". Stebuklas: vietomis lošia, vietomis praleidžia, o roles lošėjai mala, kaip "Tėve Musų", vieni žemaitiškai, kiti dziukiškai, nekreipdami domos į kalbą.

Vienas solistas dainuodamas ko nenuvirto, mat kaunierius buvo permažas, o kaip ėmė rėkt, nuo publikos užsigrįžęs, tai kaklas išsitempė, kvapas išsibaigė. Kitų "solų" nebuvo girdėt. A. Š. sudainavo gana gerai.

Broliai, nedarkykite dailės!

Parapijonas.

RUMFORD, ME.

Prakalbos.

Rugpjučio 31, čia kalbėjo p-lė Zuzana Puišiutė. Ji gana rimtai kalba, ragina žmones prie apšvietos, nesikolioja. Nors p-lė Puišiutė priklauso prie LMPS., bet tuliems "socialistams" jos prakalba nepatiko, kadangi kalbėtoja neniekino tautininkų.

Kaulaičia.

Sandariečiai ir "Tautiečiai".

BUKIME ATSARGŲS SU "LIETUVOS" DIENRAŠČIO "PASKALOMIS."

"Lietuvos" dienarštis pradėjo krypti į paskalų, gandų laikraštį. Jis pastaruoju laiku pradėjo broliautis su tulais Brydvaišiais, norėjusiais sudrumsti musų švarųjį politikos gyvenimą, veikimą. Pradėjo jieškoti "parsidavėlių" bet, matomai nenusisekė, nes tų "parsidavėlių" musų tarpe nesurasdama tyli ir turbut gėdisi išsitarti **mea culpa**.. Bet ateis laikas ir "Lietuva" turės tai padaryti.

Dabar vėl "Liet." num. 205 iš rugp. 30 d. suranda, kad "kun. Laukaitis yra Lietuvos valdžios atstovas", nors tas pats laikraštis viena diena pirmeliaus rašė (iš Pariso B. K. Balutis), kad kun. Laukaitis važiuojąs rinkti aukas mokykloms" "pakraščiams", vadinas "žiburiui", nors patsai g. kn. Laukaitis tai nepasako ir nesisako, kad esąs Lietuvos valdžios atstovas, nes jisai gerai turbut nusimano, kad Amerikos lietuviai rekalauja tikrojo Lietuvos atstovo, įgalioto ir nusimanančio atgijančios Lietuvos reikalus; pasaulinio žmogaus, kuris prieitų prie musų darbo žmonių, prie organizacijų, prie partijų, prie diplomatų (amerikonų, nes tai delegacijai teks su amerikonais susidurti). Kunigo, kaipo dvasinio asmens reikalai kitoki ir jis negali prie pasaulinių reikalų prieiti. Bent tai nusimano kun. Laukaitis ir jis nesiskelbia tuomi, kuomi "Lietuva" maitina savo skaitytojus. Ji jau tuoj ragina, kad kun. Laukaitis įeitų į Pildomąjį Tarybų, Komitetą ir kad Lietuvos Nepriguimybės Fondas, Centralis Komitetas, Tautos Fondas, ("Liet." LNF. padėjo paskutinėn vieton, o TF. pirmojon) susigrupuotų apie jį, vadinas Pildomąjį Komitetą. Ir dar ant savo pačio klausymo "kas bus su sriovėmis jei jos fondų neturės?" atsako —girdi "tegul partijos turi savo fondus: katalikai prie savo federacijos, tautininkai prie savo tarybos". Bet gerbiamieji sandariečiai, Sandaros Partijos nariai, ar jųs girdėjote, arjųs matėte kur ir kokią, **nors tautininkų partiją?** Aš negirdėjau ir, manau, jųs negirdėjote. Mes tik visi girdėjome ir kiekvienoj kolonijoj matome kokį nors "biznierių" ar komersantą ar kokį kitą dar su geroku pilvu bei barzda, kuris visą savo gyvenimėlį iš Lietuvių minta, o Lietuvos reikalams nei sudilusio centelio nėra davęs, bet tokis asmuo save dažnai vadina tautininku, tai tautiečiu (brooklyniškių -čikagiečių terminu), o apie kokias nors partijas, ypač politinias tai nei mažiausios nuovokos nėra. Mes sandariečiai gerai žinome ir nusimanome, kad musų išeivijoje, čion Amerikoje, tarp lietuvių yra šios partijos: 1) Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros, 2) Liet. Socialistų Sąjungos ir 3) ant popieros gyvuojanti Lietuvių -Krikščionių -Demokratų. Bet g. Sandaros Partijos nariai ar jųs nusimanote kodel neva vidurinės sriovės laikraštis "Lietuva", kuri ypač gerai turėtų žinoti apie Sandaros Partiją, kurios nariai daugiausia dirbo ir tebedirba už Lietuvos laisvę, už savo šalį medžiaginiai ir politiniai duoda tokius receptus, butent, kad nesamai "tautininkų partijai" pavesti LNF. ir Centr. Kom. Tautiniai Tarybai arba Pildomajam Tarybų Komitetui. Delto, kad Tautinėje Taryboje ir yra tokių "tautininkų", kaip aš pirmeliaus išsireiškiau, nors paskutiniuose Sandaros Partijos susivažiavimuose buvo nutarta, kad Lietuvių Tautinės Tarybos nariai butų renkami iš Sandaros Partijos narių, kad Liet. Neprig. Fondas svarbesniuose dalykuose tartųsi su Sandaros Partijos centru. Bet tos praktikos, tos disciplinos nėra, nes tie "tautininkai" prie ko tai siekia ir jų tas siekimas musų Sandaros Partijos centro turi buti sekamas ir nužiurėtas. Jau "Lietuvos" pasakymas, kad "tautininkai prie savo Tautinės Tarybos" daug reiškia ir musų partijoje veikimą, įtekmę ir net skylimą rengia. Ant šio pastarojo mano išsitarimo galima remtis tuo, kad Tautinė Taryba iš savo rušies "tautininkų" rengiasi tverti savo skyrius ir kai kur sandariečiai, nepermatę dalykų, pritaria. Sandaros partijos nariai bedirbdami Lietuvos labui neturi tiesos slopinti ir savo partijos. Pažiurėkite ar Lietuvoj taip yra? Visai ne! Ten Lietuvos ministerių pirmininkas (premieras) laikosi savo liaudininkų- socialistų programos ir Lietuvos labui dalykai visame smarkume gerėja. Amerikos sandariečiai bedirbdami Lietuvos labui sykiu turi dirbti ir Sandarai, ypač kad pasistengti surinkti kuogreičiaus skolą už spaustuvę ir mašinas. O tautininkams iš "Lietuvos" mes nepavydime tverti naują tautininkų partiją, nes ji gali buti tų tautininkų interesams naudinga, bet mums lietuviams, darbo žmonėms, ne ir mes turime iškalno apsižiurėti. Naujoji partija, kad jinai ir susidarytų neturi tiesos paglemžti nei Lietuvos Neprigulmybės Fondo, nei Centralinio Kimiteto. Į pastarą, jei tautininkai dibrs Lietuvos sušelpimui, tai galės tik turėti reprezentantus, kaip dabar turi sandariečiai ir bepartiviai žmonės ir organizacijos. Bet Lietuvos Neprigulmybės Fondas yra Sandaros dalis, Sandaros įstaiga ir po Sandaros čarteriu gyvuojantis. Ir Neprigulmybės Fondo valdyba, turi buti iš sandariečių —darbščių, teisingų, pasižymėjusių gerais darbais asmenų. Sandaros Partija savo įstigos nei klerikalams, nei tautininkams nepaves, o ypač Pildomajam Tarybų Komitetui, kuris nėra galutinai tvarkos formoje sudarytas. Musų fondus suvienyti su kitomis įstaigomis, **butent su vienu Amerikos lietuvių fondu** tik tada galėsim, kada musų visos sriovės susitaikys dirbti **išvien** Lietuvą gelbėti politiškai, ekonomiškai, medžiagiškai. Tą gal įstengsime padaryti tada, kada atvažiuos tikroji Lietuvos misija, Lietuvos atstovybė iš pasaulinių žmonių.

"Lietuva" mato kn. Laukaitį, kaipo asmenį, kuris Amerikos klerikalus privers dirbti del Lietuvos ir siųst aukas, — aš pridėsiu —iš Tautos Fondo į Lietuvą. Tas, žinoma, butų geriausia, bet kažin ar tas bus. Kun. Laukaitį mes negalim užmiršt už jo veržimąsi į Rusų Valstybės Dumą ir už suviliojimą bei apgaudimą dr. Basanavičiaus. ir taipgi dar svarbiausia už "kramolą". Bet jei jau kun. Laukaitis "pasitaisė" ir del Lietuvos dirba taigi matysime ar jis įstengs patuštinti Tautos Fondą ne klerikalų pasivažinėjimams po Parisą bei Lietuvą, bet tiems tikslams, kuriems katalikai ir kitokių pažvalgų žmonės davė Tautos Fondui, o butent **Lietuvos sušelpimui,** ir dabar tam laikas.

O į "Lietuvos" gandus, paskalas bei patarimus Sandaros nariai tepasvarsto ir atkreipia akį kur turi buti tiesotumas ir gerovė.

J. Sekys.

Bendradarbių Balsai.

KLEIRAKLŲ JUODI DARBAI VIS AIŠKĖJA.

Nors jau daug kartų musų spauda kalbėjo apie klerikalų juodus darbus, kaip Lietuvos laisvės reikaluose taip ir šelpimo badaujančių, nežiurint, kad tautininkų spauda tą viską teisingai aprašydavo ir faktiškai prirodydavo visas klerikalų klaidas,—vienok daugelis tam nenorėjo tikėti, ypač iš katalikų pusės, kurie buvo perdaug aklai įsitikėję į savo vadus.

Kada tautininkai pastebėdavo klerikalų veidmainystes, tai tie, ponai, neturėdami rimtų argumentų kuriais galėtų sumušti tautininkus, pavartodavo bjauriausius šmeižtus, — šmeiždavo nepatinkamas sau ypatas, o ypač tautininkų vadus. Buvo tokių atsitikimų, kad gerb. ir nenuilstantis musų tautos veikėjas Dr. Jonas Šliupas buvo įskustas S. V. valdžiai kaipo neištikimas šios šalies pilietis, o S. V. V. buvo pareikalavusi nuo Dr. Šliupo pasiaiškinimo. Buvo skundžiami ir kiti žmonės. Štai neseniai tilpo dienraštyj "Lietuvoj" p. C. Pilėno straipsnis, kur p. C. P. pasako, kaip pp. Kaupas ir Chesnul jį skundė valdžiai net po kelis kartus, bet tie ponai visvien nieko nelaimėjo. Taigi jau tas parodo, kuomi katalikų vadai užsiiminėjo.

Toliau mes pažiurėkime, kiek tiems ponams rupėjo ir dabar dar rupi šelpimas badaujančių musų tėvų, brolių ir sesučių Lietuvoj. Paimkime kad ir C. K. istoriją. Kiek C. K. padėjo sunkaus darbo, kad kaip nors greičiau už L. D. surinktus pinigus padavus pagelbą Lietuvai. Kiek C. K. rupinosi, kad greičiau už L. D. pinigus suteikus pagelbą — ant tiek klerikalų lyderiai trugdė tą darbą, visokiais skundais, trugdė ir stengėsi kad tik tuos pinigus ilgiau užlaikyti Amerikoj ir paimti į savo rankas, o paskui sunaudoti klerikališkai propagandai. Kada g. adv. Lopatto bunant Paryžiuj pavyko padaryti sutartis su Amerikos Raudonojo Kryžiaus atstovais, kad už L. D. pinigus tuoj butų suteikta pagelba badaujantiems Lietuvoj; na, o p. Bielskis gažinojęs apie tą sutartį, vieton pasidžiaugti, kad už L. D. pinigus jau bus sušelpti badaujanti lietuviai, tai tas klerikalas užprotestavo prieš tokią sutartį ir nežiurėdamas kad jau darbas pašalpos yra Lietuvoj atliekamas, reikalavo, kad ta sutartis butu atšaukta ir pinigai butų sugražinti atgal į Ameriką. Bet ant laimės ARK. atstovas to protesto nepaisė ir savo pradėtą darbą Lietuvoj varė pirmyn. O tuom tarpu Bielskis, klerikalų mitinge, kuris atsibuvo New Yorke birželio mėnesyj, apšmeižė C. K. sakydamas, kad C. K. dovanojo A. R. K. visus L. D. pinigus, o pargrižęs į Washingtoną vėl landžiojo į ARK. raštinę, reikalavo, kad L. D. pinigai butų atšaukti, tai yra kad dabar dalinama Lietuvoj pašelpa butų sustabdyta. Ant galo atviru laišku į C. K. viešai per laikraščius apšmeižė C. K., sakydamas, kad L. D. pinigai dar tebėra Amerikos R. Kryžiuj ir kad Adv. Lopatto pranešimas iš Paryžiaus buvęs neteisingas, nes ARK. reikalaująs, kad L D. pinigai butų atimti. Bet tas Bielskio atviras laiškas C. K. tai jau paskutinis ženklas tragiškos mirties garsaus klerikalų vado (mat klerikalų vadai visi tragiškai užbaigia savo politikos dienas) nes gg. adv. Lopatto, V. K. Račkausko ir A.R K. vice-prez. p. Wolling laiškai aiškiai parodo, kad už L. D. pinigus jau yra šelpiami Lietuvos žmonės. Ten aiškiai pasakyta klerikalams, kad jie daugiau nebandytų trugdyti taip prakilnų Lietuvos šelpimo darbą.

Katalikai privalo apsaugot nuo klerikališkos "gobos" Tautos Fondo pinigus, nes tie pinigai eikvojami ir gali but visi sueikvoti visai negarbingiems tikslams, o ne tam, kam žmonės aukavo. **Petras Jaras.**

Popiežius Gelbsti Lenkam Žudyt Lietuvius Ir Ukrainiečius.

Nelabai seniai, keturi ar penki mėnesiai atgal, kuomet lenkų gen. Hellerio armija kėlėsi iš Francuzijos į Lenkiją, katalikiškos tikybos galva popiežius labai nusidžiaugė išvydęs tą armiją ir jisai suteikė jai palaiminimą, kad ji pasekmingiau atsiektų savo arba lenkų siekius. Popiežius palaimnęs lenkų gen. armiją jai dovanojo Šventą Vėliavą. Dabar jau Hellerio armija mušasi su letuviais ir ukrainais.

Neperseniai Amerikos katalikų laikraščiuose pralotas kun. Prapuolianis iš Rymo rašė Amerikečiams, kaip popiežius formaliai palaimino lenkų gen. Hellerio armiją ir jai pasiuntė Šventą Vėliavą su paaiškinimu, kad ir kariaujant, kuomet priešai tą karuną sunaikintų ir raikščiai liktų, vistiek tie raikščiai reikštų pilną vėliavą. Lenkų kariuomenės arba gen. Hellerio armijos palaiminimas reiškia, kad Rymo katalikų tikybos galva arba popiežius atnaujino tą garsųjį senovės laikų terroriškąjį Vandalų ordeną, kuris per popiežių Agapitą I. 535 metuose panaikintas arba sumuštas per Romos generolą Gelimorą.

Nėra mums svarbu, kad popiežius atnaujina Vandalų ordeną, bet mums lietuviams labai įstabu tai, kad popiežius atnaujindamas Vandalų ordeną arba palaimindamas lenkų gen. Hellerio armiją **viešai pasirodė einąs prieš neprikausomą Lietuvą ir tiesiog atvirai veikia prieš** lietuvius. Popiežius kaip tik tame momente suteikė lenkų kariumenei palaiminimą, kuomet ji buvo pasirengusi eiti užimti Vilnių, Lietuvos sostinę. Tuomet kaip popiežius laimino lenkų kariuomenę, nekurie pulkai lenkijos armijos jau užpuldinėjo ukrainiečius Galicijoje. Už kelių sąvaičių po popiežiaus palaiminimo lenkų kariuomenė užgrobė Vilnių, Lietuvos sostapilę, ir jame surengė skerdynę, lietuvius sukišo kalėjimuosna, lietuvių turtą, 30 milijonų dolerių vertės, į purvą pavertė. Kaiptik už kelių dienų New Yorko anglų spaudoje kun. Gorski, Lenkų informacijų biuro vedėjas, paskelbė, kad ir gen. Hellerio armijos pulkai dalyvavo prie užėmimo Vilniaus.

Paskutiniame laike musų katalikiškoji spauda išdalies ir tautiškoji pasidžiaugė, buk popiežius atvirai stovi už Lietuvos apsisprendimo teises arba užtaria nepriklausomą lietuvių respubliką. Popiežiaus sekretoriaus prielankus atsakymas Lietuvos misijai grafui Alf. Tiškevičiui ir kun. Viškontui gražiai skamba, buk tai popiežius džiaugiasi mataydamas, jog dar viena katalikiška tauta naujai atgauna savystovybės teises — tai Lietuva. Vienok taip popiežius kalbėdamas labai veidmainiauja ir paskaito lietuvius politiškais kudikiais, lyg mažas vaikas, lyg kad lietuviai butų visi tamsunai arba nežinotų, ką popiežius veikia prieš Lietuvą. Visi lietuviai žino, kad popiežius palaimino lenkų gen. Hellerio armiją. Ką tas viskas reiškia? Reiškia, kad popiežius pilnai stovi už gen. Hellerio armijos siekius, delto jisai jai ir palaminimą suteikė.

Lenkų gen. Hellerio armijos siekiai yra? O gi kariauti prieš lietuvius ir ukrainus. Pirmasai jų žingsnis yra užkariauti Ukrainiją, Lietuvą ir dalį Baltgudijos. Žodžiu sakant, viešai ir atvirai eiti, per prievartą lietuvių, ukrainų ir baltgudžių teritorijas prijungti prie aristokratiškos ir imperialistiškos Lenkijos. Na, broliai, toji popiežiaus palaiminta armija ir veikia, arba kariauna ir žudo ukrainus ir lietuvius.

Skaitytojau, įsitėmyk, ką vekia lenkų armija Ukrainoje. Liepos 19, 1919, Ukrainų Tautinis Komitetas New Yorko Heraide paskelbė lenkų armijis darbelius, daromus Ukrainoje. Pranešimas skamba: "Ukrainiečių miestas Strig kaip tik tapo užimtas per lenkų kariuomenę, apielinkės ukrainų kunigai tapo areštuoti ir išsiųsti į gilumą Lenkijos; kartu tapo ištremtas ir metropolitas, gabus ukrainiečių veikėjas ir atstovas Ukrainijos Seime. Kiti kunigai, kaip Otapas Nizakovsky, narys Ukrainos Seimo, kun. Andrev Pelensky, kun. Lapatnicky ir kun. Peleckas tapo be jokio juridiško tyrinėjmo nužudyta. Kaimietis vardu Demchuk, 72 metų senelis, iš Sokol miestelio, buvo nužudytas taipgi be jokio teismo per lenkiškus legijonierius. Besalian buvo išversta per lenkiškus legijonierius istoriški dokumentai, knygos ir taip įvairųs archyvo brangės daiktai tapo išvogti Lemberge (ukrainiečių sostinėje) uždrausta ukrainiečiams laikyti tikybiškos pamaldos ir nevalia susirinkti laidotuvių ceremonijosna. Ukrainai katalkai atsišaukė į popiežių."

Dabar klausimas, ką popiežius į tą ukrainų atsišaukimą atsakė? Nieko. Nieko neatsakęs popiežius tartum nebiliu budamas dalyką arba skundą praleido be joko persergėjimo. Rodosi popiežius, kaipo r.-k. tikybos galva, sulyg savo privilėgiškų pareigų privalėjo savo ištikimus katalikus ir palaimintus kareivius sudrausti nuo tokio žiauraus teroro.

Ukrainiečiai didžiumoje yra unijotų tikybos sektos. 20 procentas yra tikrais Rymo katalikais, unijotai taipgi autonomiškai priklauso prie Rymo popiežiaus, delto ukrainiečiai visai nesitikėjo, kad jų pėnėtas popiežius prisidės prie lenkiškų aristokratų- dvarininkų gaujos, katrie stačiai ir atvirai varosi ukainiečius ir lietuvius pavergti lenkiškon vergijon. Dabar ukrainiečiai pamatė, kad netiktai jų penėtasai popežius jų skundo prieš lenkus neišklausė, bet dar ir tą lenkų terorišką gen. Hellerio armiją palaimino.

Mes jau kiek sykių pastebėjome ir rašėme, kad popiežius su savo prolenkiškumu yra lietuvių tautos priešas. Mus už tokias mintis nekurie klerikalų laikraščiai pavadino šmeižikais, atejistais, laisvamaniais ir bedieviais. Pagal musų klerikalų nurodymus, popiežius velinąs Lietuvai atgauti pilną neprklausomybę. Gal popiežius sau turėdamas po akių Lietuvos respublikos misiją nenorėdamas juos supykinti arba neužganėdinti jiems tokį savo velijimą ir suteikė, nes atsiminė, kad toji misija neužganėdinta sugrįžusi Lietuvoje gali boikotą popiežiui apskelbti, petragrašių nebesiųsti Ryman, —dėlto popiežius buvo priverstas prielankų atsakymą duoti Lietuvos misijai. Vienok kad popiežius veikia prieš Lietuvos nepriklausomybę, tai visiems labai aišku iš pažymėtų faktų.

"Kas priešinasi Švento Tėvo paliepimams ir jo siekiams, tas užsipelno amžiną prakeikimą ir prapultį po smerties," — taip sako šventieji tėvai savo raštuose. Popiežius palaimina lenkų gen. Hellerio armiją, kad užkariautų Ukrainiją ir Lietuvą. Dabar Hellerio armija kaiauja prieš lietuvius, veikia, kad Lietuva butų Lenkijos dalimi, lietuviai skaitytųsi Lenkijos piliečiais. Taigi lietuviams esant ištikimais popiežiaus vaikais nevalia priešintis popiežiaus palaimintai Hellerio armijai? Šitas popiežiaus intrygas prieš Lietuvos nepriklausomybę lenkai panaudoja prie sudemoralizavimo lietuvių kariuomenės ir lietuvių tamsios visuomenės.

Lietuvos laikraščiai praneša, kad lenkų kariuomenė veržiamosi lietuvių teritorijon platina tarp lietuvių atsišaukimus, skelbia, kad Lietuvos valdžia esanti bedieviška arba probolševikiška ir niekeno nepripažinta; lietuvių armijai liepia sukilti ir pareiti lenkų pusėn, nes girdi, lenkų armija esanti popiežiaus palaiminta, ir lietuviams, kaipo geriems katalikams busiąs smertelnas griekas, jeigu jie nepasiduosią ir kariausią prieš lenkus.

Popiežiaus visi diplomatiški laiškai, kaip laiškas į naują Lenkiją ir į prezidentą Wilsoną stačiai pro-lenkiški, už "stiprią Lenkiją". Tas reiškia, kad su prijungta Lietuva prie Lenkijos ko lenkai trokšta. Tas kas velina Lietuvą prijungti prie Lenkijos, tas yra didžiausias Lietuvos priešas. Tokio žmogaus ar įstaigos lietuviai privalo neremti ir griežtą paniekos žodį ten mesti, varde protesto prieš Lietuvos skriaudikus.

Mikas Stakėnas.
Gardner, Mass.

Laiškai iš Lietuvos.

Vienas Lietuvos veikėjas rašo savo draugui Amerikon:

"Aš jau Lietuvoje, ir tuomi pasakau viską!

Gyvenu Kaune drauge su dviem broliais, kurie atsidavę kooperacijos auginimu Lietuvoj. Vienas brolis savanoris, kauja besiveržiančius į Lietuvą lenkus ir bolševikus. Mes visi trys taipgi mokinamės muštro ir eisime jeigu reikės. Brolį Joną kviečiu namo. Tegul visi Amerikos lietuviai važiuoja namo, visi butų reikalingi ir naudingi. Tegul draugas K. rengiasi Lietuvon —į universitetą."

MIRĖ DOVOJNA - SILVESTRAVIČIUS.

Ponia Gilbaitienė, Scranton, Pa., gavo laišką nuo D-rės Šliupienės, kuriame pranešama, kad M. Dovojna Silvestravičius jau mirė. Jo žmona Julė mirė prieš pat Kalėdas.

"SANDARA"
(Buvusi "Ateitis").
Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros oragnas.
Metams kainuoja (Amerikoje) $2.00
" " (Užsieniuose) $2.50
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"
The organ of the Lithuanian National League of America.
KASTANTAS NORKUS, Editor.

Yearly Subscribtion:
In the United States $2.00
Six months $1.00
To Foreign Countries $2.50
Kreipiantės rašykite:
"Sandara"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Atsiunčiamieji Redakcijai rankraščiai turi buti su autoriaus parašu ir antrašu. Rankraščius Redakcija taiso ir trumpina sulig savo nuožiuros. Netinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondecijos, eilės ir t. p.) naikinami ir autoriams negrąžinami.

"SANDARA"
366 Broadway
So. Boston, Mass.

Šalin Sulenkėjimas!

Amerikoje atrasi nemažai lietuvių, kurie save skaito lenkais: eina į lenkiškas bažnyčias, į lenkiškas drugijas, aukauja lenkiškoms įstaigoms.

Tokiais lenkberniais yra didžiausi tamsunai, seniai atkeliavę iš "krajaus", neskaitanti lietuviškų laikraščių, nieko nežinanti apie Lietuvos valstybinį susitvarkymą.

Tokių apgailėtinų musų brolių daugiausia yra mažuose miesčiukuose ir didmiesčių užkampėse, "gyviausių" saliunų rajonuose. "Sausa" ar "šlapia" valstija nebutų, bet tokie šekšnosparniai retai kuomet išsipagirioja, apie Lietuvos reikalus niekuomet nepagalvoja, lietuviškų laikraščų nenori skaityti, o jiems kalbantį apie Lietuvos neprigulmybę žmogų jie išvadina "litvomanu", "poliaku iš provincijos", svajotoju ir tam panašiai.

Bet tuose sulenkintuose, neatbudusiose iš sulenkėjimo ir izoliutuose svetimijos gyvenimo aplinkybėmis lietuviuose — lietuvystės dvasia dar nenumirus, motinos įkvėpta tėvynės meilė juose gludi.

Šių žodžių rašytojui neseniai teko buti Mass. miestelyje L., kur įvyko tokia scena:

Sulenkėjęs lietuvis pirmą kartą savo gyvenime atsilankė į lietuviškas prakalbas. Jis ten sutiko tuos lietuvius, kuriems dirbtuvėje sakėsi lenkas esąs. Publikai besirenkant jis jiems pasakojo:

"Amerikoje nemačiau lietuviškų gazietų, nepriklausau prie lietuviškų susaidžių, nors penkiolika metų kaip iš krajaus. Einu į lenkišką bažnyčią ir į lenkiškus spulkus ir visur duodu pinigų del Lenkijos valnasties. Aš nė nežinojau, kad ten krajui toki zbitkai".

Sulenkėjęs lietuvis kalbėjo susijudinusiai. Gal tik nuo kudikystės laikų, gal tik nuo tų dienų kuomet jį motina slapta mokino lietuviškos abecėlės ir pasakojo apie Lietuvos skriaudėjus jo širdyje pirmą kartą gimė Lietuvos meilė, troškimas laisvės užmirštai savo tėvynei.

Jis, jau senas žmogus, su džiaugsmo ašaromis blizgančiomis akimis ištraukė iš kišeniaus gautą nuo brolio laišką ir padavė skaityt savo pažystamam jaunam lietuviui.

Laiškas skamba: "Mieliausis Mano Broli! Neabejoju, kad šis mano laiškas tave nudžiugins, nes aš jį tau rašau iš musų brangios tėvynės Lietuvos. Neapsakomai daug vargo ir priespaudos iškentėjome, bet šiandien musų brangios tėvynės jau niekas nepavergs. Nuo rusų atsigynėme, o dabar ginamės nuo žiauriausių musų priešų lenkų, kurie pasirįžę mus paimti savo vergijon. Bet jie mųs nenugalės! Mes ponų vergijon daugiau nepasiduosime! Visi musų kaimo jauni vyrai savanoriais pastojo į Lietuvos armiją. Daugiau niekam neduosime teriot musų tėvynę. Musų tėvas numirė 1916 metuose. Jis vargšas neišvydo laisvos Lietuvos, o atmeni broli, kaip jis mažyčiams pasakodavo, kad lietuviams reikia vadinties lietuviais ir nepasiduot lietuvių priešams. Dabar ačiu Dievui mes turime išrinkę valdžią iš savo brolių lietuvių tarpo, kurie gina musų reikalus, o ne taip, kaip pirmiaus buvavo. Parvažiuok broli į laisvą Lietuvą, o ant musų namų, ant musų kaimynų namų, ant kiekvieno Lietuvos kaimiečio ir miestelėno namų pamatysi drąsiai plevėsuojančiąs Lietuvos valstybės vėliavas, pamatysi, kad ir mes lietuviai esame pasiliuosavę iš svetimos vergijos žmonės, naudojamės laisve ir visomis laisvos musų tėvynės pilietybės teisėmis. Mus dar labai persekioja bjaurybės lenkai, daug nekaltų musų brolių nužudė, bet mes ir su jais apsidirbsime, nes esame pasiryžę ginties nuo užpuolikų iki paskutinio lašo kraujo. Parašyk broli laišką, ką jųs ten Amerikoje budami veikiate del Lietuvos labo. Tavo brolis Juozas."

Skaudu buvo žiurėt, kaip ištautėjęs lietuvis kankinosi skaitant jo tikro brolio laišką. Jis akis įtempęs skaitė antspaudą "Alytus", užspaustą ant Lietuvos pašto ženklų. Ant kitos pusės konverto buvo antspauda "cenzuruota, No. 2".

Atsiduso sulenkėjęs lietuvis ir, nepastebėdamas apie jį apstojusių draugų, tarė: "Dalem, dalem na Polska, a teras Litwa."

Lai įsigilina į šį apireiškimą kiekvienas ištautėjęs musų brolis.

Apžvalga.

Vokiečiam Nesikraustant iš Lietuvos.

Angliškuose laikraščiuose patilpo pranešimai iš Berlino, jogei Vokietijos valdžia pasiuntė notą talkininkų valdžioms užreiškiant, kad vokiečiai, nežiurint taikos sutarties, negali ištraukt savo armiją iš Latvijos ir Lietuvos. Tai vokiečiai aiškina militarės padėties kėblumais.

Vokiečių gen. von der Goltz su savo armija grįžo Mintaujon.

Vokiečiai taipgi sugrupavo kelis savo armijos pulkus Vilkaviškyje ir Šiauliouse. Jie nėva eina pagelbėt Kolčakui kovot prieš bolševikus. Bet kaip bolševikai, taip lenkai, vokiečiai ir caristas Kolčakas yra lygųs Lietuvos priešai, ir jie su savo buriais neturėtų švaistyties po Lietuvos žemę. Lai jie daro ką nori savo teritorijose; lai jie tvarkosi, kaip jiems patinka, bet Lietuvą jie privalo apleisti.

Lietuvos valdžia pasiuntė savo reikalavimus talkininkų atstovams Paryžiuje su nurodymais, kad talkininkai didžiausią skriaudą daro Lietuvai leisdami joje šeimininkauti vokiečiams ir kitiems imperialistiškiems bei bolševikiškiems gaivalams.

Talkininkai privalo atmint, ką jie skelbė apie tautų laisvę ir savo prižadais nesuvylti daug kentusios šioje karėje lietuvių tautos.

Prikalė Prie Gėdos Stulpo.

Perrugę šmeižtais ir melagystėmis klerikalai paskutiniu savo "arkliuku" buvo pasirinkę Lietuvių Dienos pinigus. Šmeižė jie garbingiausius musų tautos veikėjus, šmeižė sandariečius—vadino Lietuvos priešais. Nors klerikalų skleidžiami melai buvo sumušami faktais bet jie vis savo laikėsi. Bet štai į Washingtoną susivažiavo burys lietuvių veikėjų laike "Lietuvių Bylos" išklausimo Suv. Valstijų Senate rugpjučio 29, ir tas reikalas su buriu liudininkų asmeniškai tapo ištirtas. Štai kaip tą dalyką paduoda "Tėvynė":

"Prie progos, esant Washingtone, Dr. Baceviče ir adv. J. S. Lopatto, kaipo Am. Liet. Centr. Komiteto nariai įgalioti tarties su Liet. Taryba dėl Lietuvių Dienos pinigų, nusivedė katalikų lyderius į Raudonąjį Kryžių. Iš katalikų pusės buvo kun. Jakaitis, kun. Bučys, ponai Bielskis, Mastauskas. Čia Raud. Kryžiaus Vice-Pirmininkas, paklaustas, ar Liet. Dienos pinigai yra sunaudoti Lietuvos šelpimui, atsakė, jog netik tie pinigai yra sunaudoti, bet iš Raud. Kryžiaus iždo Lietuvos šelpimui dar du syk tiek pridėta prie jų. Katalikų atstovai sutiko paskelbti rezoliuciją, užgiriančią Raud. Kryžiaus veikimą Lietuvoje ir atšaukiančią visus neteisingus p. Bielskio pranešimus apie Liet. Dienos pinigus".

Dabar tai šmeižikai yra galutinai prikalti prie gėdos stulpo. Jų spauda dar kartą viešai pasirodė melagė esanti. Bet ar jie nuo to susigėdins, ar jie pasitaisys? Ne! Jie ieškos naujų progų šmeižti įstaigas ir žmones, kovojančius už pilną Lietuvos neprigulmybę, šelpiančius Lietuvos baduolius.

Toki šmeižikai, kaip Bielskis ir kompanija turi but patraukti atsakomybėn ir jiems neturi but vietos padoriose lietuvių draugijose, jie turi but saugojami nuo prilindimo prie kokio nors visuomeninio lietuvių darbo.

Pastabos.

Perkuniška kalba apie trenksmus: "Trenksiu tau į snukį". Tai ne audrų Perkunas, bet klerikalų Markunas taip grąsino V. K. Račkauskui Washingtone....

***

Karščiausia Chicagos vytė, P. Kaminskaitė, civiliu šliubu ištekėjo už italo.

***

Konfratrų darbais pasipiktinę viešai išsireiškė Jakštys, Jonušas, Ambrozaitis. Who iš next?

***

"Vienybė Lietuvninkų" rašo: Klerikalas, girdamas kun. Kemešį: — Aš tau sakau, kad kun. Kemėšis, tai musų tikras mokytojas; jis dabar musų pilažopas.

Tautininkas:— Pila ką?

Klerikalas: — Taigi sakiau, jis musų pilažopas.

Tautininkas apsisuka, numoja ranka ir sako:

— Tegul jis jums ir pila, bet jau mums, tai jau jis nepils."

***

"Amerikos Lietuvio" reporteris paduoda kunigų lyderio F. K. žodžius, Worcesterio klerikališkame seime pasakytus šiaip:

"...Lietuviai katalikai privalo jungti visas savo spėkas, kad paėmus valdžią į savo rankas, nes Lietuvai gręsia pavojus, papuolus į bedieviškos valdžios rankas".

Čia tuoj gema mintis, kad Tautos Fondo pinigai laikomi del agitacijos už kunigus rinkimuose, del nuvertimo dabartinės valdžios. Bergždžios klerikalų svajonės: nė Tautos Fondo pinigais, nė už brostvas sukolektuotais, nė gaspadinių kraičius užstačius klerikalai nenuvers dabartinės "bedieviškos" Lietuvos valdžios, kuri turi Lietuvos darbo žmonių paramą ir atsilaiko prieš vokiečius, rusus ir lenkus.

***

Komersantas Romanas Karuža apsivedė su pl-ė Valerija Čiurlionuite. Dr. Matulaitis apsivedė su p-le Broniušiute. Laikraštininkas Pranas Bajoras apsivedė su p-le Jieva Beliunaite. Musų europinis bendradarbis ekonomistas, dabar Lietuvos armijos oficieras Vytautas Steponaitis apsivedė su p-le Agne Ambraziejute, medicinos daktare. Advokatas Masiulis Kaune apsivedė su pl-e K. Gustaityte. Lietuvos teisingumo ministeris Liudas Noreika apsivedė su p-le Paškevičaite.

Smagu, kad šių dienų lietuviška inteligentija neseka pavyzdį tų, kurie graibstosi už svetimtaučių....

"Naujienos" kiekviename numeryje skelbia: "Pingius reikia siųsti"...

***

Štai pavyzdis, kaip nusimeluojama nuo koto: Massachusetts Legislaturos narys, advokatas Elihu D.Stone, paeinantis iš žydų šeimynos iš Vilniaus, savo valstijos legislaturoje įnešė rezoliuciją už Lietuvos neprigulmybę, kuri tapo priimta ir valstijos senate. Kunigų "Draugas" patalpinęs tą rezoliuciją duoda tokį paaiškinimą:

"Nuo Redakcijos.—Kad ši rezoliucija tapo Massachusetts valstijon inešta ir priimta kaip reprezentantų (atstovų) name, taip tos Valstijos Senate, tai ačiu vien tik kun. J. J. Jakaičio pasidarbavimui."

Na, tokių nachališkų melų tai ištiesų tik iš kunigų galima sulaukti. Aš esiu tikras, kad Jakaitis raudonavo tai skaitydamas, nes jo pasidarbavimas, yra toksai, kaip tos Krylovo musios...

Apart Stone daugiausia pasidarbavo F. J. Bagočius. Nejaugi laisvamanių tverėjas yra katalikų veikėjas....

Santakiškis.

Redakcijos Atsakymai.

J. Kaulaičia, Rumford, Me.— Vieną korespondenciją dedame, o apie tai, kaip ponia Visk. gabeno svaigalus, kaip ji su jais puldinėjo, kaip jos vyras už tokį patį "socializmą" kalėjime sėdi, kaip socialistiškas korespondentas prisiskolinęs prasišalino, kaip kitas soc. korespondentas už $100 negalėjo prirodyt teisybės, kaip Rumfordo "socialistai" nekulturiškai — nedėsime: tuli dalykai buvo minėti, o jų taktikos tonu kalbant jų neišmokinsi.

Prakalbose Buvęs, Northampton, Mass. —Tilps sekančiame numeryje.

A. Drazdauskas, Lowell, Mass. —Pirmiausia išsimokinkite mandagumo, paskui rašybos, o tik paskui duokite "pamokinimus" sandariečiams". Jusų laišką be pataisymų talpiname į gurbą.

A. Steponaitis, Šveicarijoje.— Savo platokame pranešime apie Lietuvos Informacijų Biuro Losannoje darbus jųs tarp kit ko sakote: "Mano nuomone jie atliko tą darbą tinkamai". O toliaus rašote: "Šioj valandoj nė vieno iš bendradarbių nėra Šveicarijoje, užpuldinėjami iš visų pusių (N. B. ne nuo svetimtaučių) jie išsisklaistė po visą pasaulį, tik laiks nuo laiko grįžtanti į savo senąjį lizdą." Rašote, kad paskalai neteisingi, buk biuras užsidaręs ir pasakote, kad visi bendradarbiai išvažinėję. Jusų prisiųsto pranešimo nedėsime: butume dėkingi, kad minėto Biuro vedėjai praneštų, kaip jis tapo sutvertas, kas jį valdo, kokio turinio raštus leidžia ir kokiomis lėšomis.

Žydas Naugatuck, Conn. — Streiklaužių vardus gavome ir paskelbsime.

K. Girkalniškis, Waterbury, Conn.— Ačiu, tilps.

J. Pakarklis Norwood, Mass. — Gavome, peržiurėsime.

IŠ AMER. LIET. TAUT. TARYBOS RAŠTINĖS.

PosėdisRugsėjo 2: Iš pranešimų Tarybon: 1) L. N. Fondo pranešimas apie butiną reikalingumą sukelti aukų vajų Lietuvos Neprigulmybės reikalams 2) P-lės Chimes pasisiulymas važiuoti Lietuvon, kaipo stenografės. 3) D-ro Graičiuno pranešimai apie reikalingumą suvienodinti veikimą tarpe Lietuvos Gelbėjimo Draugijos, Lietuvių Daktarų Draugijos ir Raudonojo Kryžiaus. 4) Laiškas p. Šalkausko iš Paryžiaus apie siuntimą Tarybai Lietuvos laikraščių ir kitus reikalus. 5) Ineina visas pluokštas laiškų ir telegramų iš rengimosi prie Lietuvių Bylos išklausimo Washingtono priešais Senato Svetimų Reikalų Komisiją. 6) Pranešimas p. Gegužio apie Liuosybės Varpo Komiteto reikalus. 7) Ineina platųs raportai nuo musų sriovės išrinktosios delegacijos Washingtonan; ji praneša: kad Lietuvių Bylos išklausymas įvyko Rugpiučio 29; kad tasai išklausymas įvyko bendrai su 4-rių Tautų Liigos tautomis, kiekvienai iš kaleinos savo kalbėtoją pastačius; kad nuo Lietuvių buvo pastatytas kalbėtojas Adv. J. Lopatto; kad Lietuvių delegacijoje dalyvavo apie 20 Letuvių veikėjų nuo tautininkų demokratų ir nuo krikščionių demokratų sriovių; kad nuo musų sriovės tarp kitų dalyvavo šie: Adv. J. Lopatto, Adv. F. Bradchulis, Prof. K. Šliupas, V. F. Jankus, P S Villmantas, V. W. Ambroso, M. J. Vinikaitis, R. Karuža; kad p. Lopatto pasakė dailią bet abelną Lietuvos padėties peržvalgą; kad lietuviai buvo gerai prisirengę paskui per keletą kalbėtojų Lietuvos klausimą atskirai išdėstyti, kaip buvo manyta, kad lietuviai, nuošaliai 4-rių Tautų Liigos, gaus dar ir paskirium savo klausimą Amerikos Senatui išaiškinti; kad paskiaus vienok per klaidą advokato Battle šitas išklausymas nebejvyko; kad visos lietuvių kalbėtojų prirengtos kalbos vienok paskiaus bus išspausdintos Senato rekorduose Apskritai nusisekęs, ir kad galės turėti geras pasekmes. Priduriama ir tas, kad katalikų sriovės kaip kurie atstovai nelabai noromis su musų sriovės veikimų taikinosi, ypač p. Česnulis, kuris yra raportuojamas labiausiai smarkavusių kad apskritai bendro lietuvių veikimo neprileisti, ir kad vienok tasis jo triusimasi pusėtinai lėsas išėjęs. Prie delegacijos buvo burelis lietuvių ir šiaip iš kitų miestų atvykusių, paveizdan iš Baltimorės: pp. Lazauckas, Naruševičius ir Česna. 8) p. Bagdžiunas iš Chicagos, čionai asmeniškai raportoja, jogei Chicagoje susitvėrusi Chicagos Lietuvių Taryba, kuri nutarusi po du atstovu priskirtī į vyriausias Tarybas tautininkų demokratų ir krikščionių demokratų.

Nutarimai: 1) Lietuvos Neprigulmybės Fondo vajuje padaryta sekanti žingsniai: a) Apskelbti nuo Tarybos į visuomenę issamus atsišaukimas; b) Rytuose ir Vakaruose pastatyti kalbėtojus, kurie po kolonijas pervažiuodami skelbs po visuomenę dabartinį Lietuvos drastišką politinį padėjimą (Vakaruose Taryba inprašo čionai asmeniškai esančius svečius: Adv. Kodį ir p. Bagdžiuną šitą reikalą veikiai įvykdinti); c) Visuomenę paakinti, kad dabar Lietuvos medžiaginis sušelpimas yra jau daugeliu tvarkomas, bet užtai politinis padėjimas kur kas neatsako musų esantiems medžiaginiams išsigalėjimams; dabar reikalinga yra kuogreičiausiai sustiprinti musų politikos fondą, tai yra Lietuvos Neprigulmybės Fondą, kuris čionai tarpe lietuvių Amerikoje bene vienintėlis veda tyrai demokratinių Lietuvos idealų darbą. 2) Chicagos LietuviųTarybos pranešimas su džiaugsmu pasveikinta ir prikviesta, jogei kuoveikiausiai pirskirtų du savo atstovu į Amerikos Lietuvių Tautinę Tarybą, bei kad CLT. su musų Taryba kuoarčiausiai bendrai veiktų.

J. O. ŠIRVYDAS,
Amerikos Lietuvių Tautinės Tarybos Sekretorius.

Lietuvos Atstatymo B-vės Kampelis.

Lietuvos Atstatymo Bendrovės Pirmininkui Sugrįžus.

Tiesiog iš Lietuvos parvyko **Amerikon Lietuvos Atstatymo** B-vės pirmininkas g. R. Karuža. Jis parvežė daugybę žinių apie Lietuvos valdžią ir tvarką.

Lietuvos valdžia yra gana tvirtai susiorganizavus. Tvarka šalyje įvesta perdėm, kur lietuviai valdo. Nuo plėšikų šalis apvalyta. Kuriama valdžios įstaigos, įtaisomos mokyklos. Lietuvoj yra 22 gimnazijos, daugybė pradinių mokyklų. Į mokyklas truksta mokytojų. Visur valdininkai lietuviai. Tvarka demokratinė ir elgimasis valdininkų demokratinis draugiškas.

Gynimuisi suorganizuota Kariuomenė ir Milicija. Kariuomenė gina Lietuvą nuo lenkų ir bolševikų, gi milicija atlieka policijos pareigas. Lakunai esą labai drąsus, artilerija smarki, truksta kariuomenėje oficierių.

Ekonominis gyvenimas normalis. Kaimuose maisto netruksta, tik trukumas miestuose. Darbų yra labai daug ir dykų rankų nėra. Komercija pradeda pletotis. Žydai ima viršų pirklyboje. Išdirbystėi organizuoja fabrikus. "Nemunas" (buvęs Rekožo fabrikas Kaune) organizuojamas Lietuvos Atstatymo Bendrovės. Pamatinis kapitalas 5,000,000 auksinų. Dar keli dideli fabrikai atsistato. Tilmano fabriką valdžia paėmė savo reikalams. Bankai yra didesniuose miestuose. Valstybės Bankas ir Pramonės turi pamatinio kapitalo 5,000,000 auksinų. Vieną milijoną auksinų valdžia padėjus, viena vietos žmonės sudėjo, o tris milijonus auksinų L. A. Bendrovė paėmė. Kooperacijos tveriasi perdėm visą Lietuvą ir jungiasi į vieną sąjungą visos Lietuvos kooperatyvai. Vedimui darbo yra kooperacijos rėmimo departmentas prie pramonės ministerijos.

Teatrai tveriami Kaune ir kituose didesniuose miestuose. Remiama dailė valstybės jiegomis.

Lietuvos rubežiai dar nenustatyti. Lenkų užėmimas Vilniaus neturi jokios svarbos. Gardino gub. dalis ir Suvalkų miestas su apielinkėmis priklausą Lietuvai nors už demarkacijos linijos.

Baltgudžiai eina su lietuviais ir jie dedasi prie Lietuvos ir bijo lenkų jungo ir kovoja su jais. Žydai už Laisvą Lietuvą perdėm visa pasaulį ir prieš lenkus. Latviai su lietuviais santaikoje. Bolševikai nesiveržia Letuvon delto, kad neturi pajiegų; kariuomenė atsiųsta pasiduoda ir nekariauja, kaip tik sužino, kad Lietuviai už savo tautos liuosybę kovoja.

Prusų Lietuva prisideda prie Didėsės Lietuvos. Klaipėda, Tilžė ir kiti miestai vadinasi save Lietuvos miestais. Vokiečiai dedasi prie Lietuvos su noru, bet ne prie lenkų.

Truksta Lietuvoje.

Lietuvoje truksta įvairių manufakturos produktų, matarijų, geležies ir įvairių iš geležies daiktų, mašinų ir tt. Truksta amatninkų ir profesionalų.

Reikia daugiau už vis pinigų tveriančioms įstaigoms remti ir aprupinti jas reikalinga žalia medžiaga ir įrankiais.

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ jau didelį darbą padarė ir toliau dirbs. Kas dėsis prie Liet. Atst. Bendrovės, tas dėsis prie rėmimo Lietuvos pramonės, komercijos ir ekonominio gyvenimo abelnai.

Įstojant reikia pasipirkt nemažiau 5 šėrai, šėras $10.00. Už pinigus išmokama dividentai, šėrai auga vertėje.

Expartuoti tuoj reikalinga prekių į Lietuvą nemažiau, kaip už $10,000,000. Tai atliks Lietuvos Atstatymo Bendrovė.

Dabar stokite prie Lietuvos Atst. B-vės ir užtikrinkite sau didelį pelną ir saugumą pinigams.

Adresas:
LITHUANIAN DEVELOPMENT CORPORATION.
(Leituvos Atstatymo Bendrovė)
320 Fifth Ave.
New York.

Tuli Lietuviai Biznieriai Jau Kruta.

(Pranešimas)

Malonu mums pasidalyti su lietuvių skaitančia visuomene vienu ytin labai daug žadančiu apsireiškimu, tai musų biznierių judinimosi iš komercijinio snudulio, atbuzdinėjimu savo srityje. Mes visuomet spauda ir gyvu žodžiu raginome ir raginame, kaip visą lietuvių visuomenę, taip ir pačius lietuvius biznierius, o ypač pastaruosius, kadjie pardėtų budėti; pradėtų kuoptis į kruvą, kaip savo kapitalo sukrovimui, taip lygiai ir savųjų spėkų. Ir kaip visame kame mes esame perdaug ištykus, taip
me atvėjuje.

Tačiaus, laikui slenkant, visgi pradeda rodyties musų to budinimo vaisiai. Ir vienu iš tokių išdavinių kaipo momento faktu, norime su visuomene pasidalinti. O tai butent — apie susiorganizavimą tulo "Progres Wholesale Grocery" kuriam pamatus patiesią tuli tris lietuviai, kurių vardų šiuom tarpu ne turime teisės skelbti. Šis "Progres Wholesale Grosery" likosi suorganizuotas per tarpininkystę **Centralio Bendro Lietuvių Banko, Boston, Mass.**

Tai lėtai sudėta $12000 Centr. Banko kasoje. Wholesėlis busiąs Bostone. Atidarysią jį apie pabaigą šio (Rugsėjo) mėnesio.

Labai tai džiauginąs, daug žadąs ir pavyzdingas bei sektinas pavyzdis visai lietuvių visuomenei, ypatingai biznieriams. Juk tik kooperatyviai veikiant mes galėsime pasikelti patįs savę ir savo tautą; tik kooperatyviai-bendrai dedantis kuopelesna ir kooperacijosna- bendrovėsna, tegalėsime pakilti komercijoje. Priešingai — mes kaip skurdome taip ir beskursime. O musų priešai tuomi musų apsileidimu naudojasi ir mus netik skriaudžia medeginiai bet dar ir moraliai, kaip pavyzdžiui lenkai su savo barbarizmu amžių baudžiavoms.

Baigdami šį pranešimą, dar kartą **raginame lietuvių visuomenę**, ypač lietuvius biznierius, kad sukrustumet dar daugiaus. **Ypač reiktų visiems lietuviams biznieriams atkreipti dėmą į Centralio Bendro Lietuvių Banko** busentį susivažiavimą-konferenciją, įvyksiančią 28 d. šio Rugsėjo mėnesio.ir butinai **visiems pributi**, čion tai ir galėsime dar arčiau susitaikinti, dar geriaus pasižinti; ir visiems bendrai apsisvarstyti ir savus reikalus geriaus subendrinti, jei pastačius savo tautą ant lygių laipsnių su kitomis. **Bukime budinti, o ne snaudžiantieji, broliai biznieriai, o musų ateitis!**

Su pagarba,
CENTRALIS BENDRAS LIETUVIŲ BANKAS.
Prez. Juozas Kavaliauskas.

Pajieškau brolio **Aleko Židelio**, jau 16 metų,kaip gyvena Amerikoje. Iš Lietuvos paeina — Valkininkų parap., Pamerkių kaimo, Trakų apskričio. Pirmiau gyveno Philadelphijoj, Pa. Malonėkit pranešti jo adresą arba patsai atsišaukti.

Petronėlė Žideliutė,
19 Hunting St.,
E. Cambridge, Mass.

Nusipirk Mosties

TAI BUSI GRAŽUS! Ją išdirba Mentholatum Co. Prieš eisiant gult ištepk veidą mosčia per kelis vakarus, o padarys veidą tyru ir skaisčiu baltu. Toji mostis išima plėtmus raudonus, juodus arba šlakus ir prašalina visokius spuogus nuo veido. Kaina dėžutės 50 c. ir $1. Pinigus galit siųsti ir stampomis.

J. RIMKUS
P. O. BOX 36, Holbrook, Mass.

Bell Phone Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandas;
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po piėtu.

Telephone So. Boston 605
LIETUVIŠKAS
Advokatas
WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo Vincas F. J. Kavaliauskas
315 W. Broadway
SO. BOSTON, MASS.

Vasara Ateina.

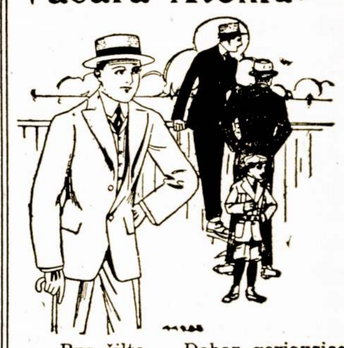

Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos mes pasiuvam puikiai sulig vėliausios "block" sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogui. Žemos kainos—darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprosinam ir sutaisom.

So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samoksaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Legislaturos Reprezentantas
ELIHU D. STONE
Advokatas ir Teisų Patarėjas.
Užstatų Komisionierius.
66-67 JOURNAL BUILDING
262 Washington St., Boston, Mass.
Telefonai: Main 3334
Main 2300

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu. South Boston.

PUIKIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA
JUOZO KAZIUKONIO.
Užlaikau geriausius barberius, pridaboju švarą, skutame ir karpame visokiomis madomis — kaip kas nori.
Turiu švarią pirmos klesos pirtį ir galima išsimaudyti.
224 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Dr. M. V. Casper
(KASPERAVIČIUS)
Lietuvis dentistas.
Priėmimo valandos:
nuo 10 iki 12:30 dieną,
nuo 1:30 iki 6 p. pietų ir
nuo 6:30 iki 9 val. vakaro.
425 BROADWAY,
SO. BOSTON, MASS.
Tel. S. B. 27.

DR. L. J. PODDER
Iš Petrogrado.
GYDO SLAPTAS VYRŲ IR MOTERŲ LIGAS.
Taipgi Kraujo ir Odos Ligas.
VALANDOS: Nuo 9 iš ryto iki 9 val. vakare.
Kalbu Ruskai ir Lenkiškai.
69 CHAMBER ST., BOSTON
Telephone: Haymarket 3390.

Jei skauda — patrinkite su
Pain-Expeller
Jis suminkštins tuos pastyrusius raumenis ir jus jausites vel miklus ir vikrus.
Žiurekite, kad butu su INKARO ženklu!
Galima gaut visose aptiekose už 35c ir 65c arba išsiuzdint nuo
F. AD. RICHTER & CO.,
326-330 Broadway, New York

MES PATARIAME GATAVAS KOMBINACIJAS JUSŲ GIMINĖMS LIETUVOJE.

Lietuvos Amerikos Pramonės Bendrovė apsiima pristatyti jusų giminėms ar draugams Lietuvoje, kurią tik norite, čia paduodamųjų kombinacijų nurodytomis kainomis. Tas mokesnis uždengia lėšas siunčiamųjų dalykų, baksą, visus iškaščius dedant į baksą, apsaugą, nusiuntimą ir pristatymą į Lietuvą. Daiktų gerumą ir svarumą pilnai gvarantuojam. Pasirink vieną, ar tiek kiek tik nori kombinacijų. Nuplėšęs išpildyk apačioje šio lapo esančią blanką ir sykiu su money orderiu ar čekiu pasiųsk musų adresu. Tai ir viskas, ką turi daryti. Visą kitą darbą atliks pati Bendrovė. Gausi kvitą už savo pinigus tuojaus, o kuomet baksas bus pristatytas tam, kam siunti, į Lietuvą gausi kvitą su parašu to asmens kuriam mums liepsi baksą pasiųsti.

No. 1. Kombinacija už $10.

5 svarai ryžių.
5 šmotai muilo.
10 svarų kondensuoto pieno.
1 tuzinas špulių siulų.
2 pakeliai adatų.
5 svarai cukraus.
5 matkai vilnonių siulų.

No. 2. Kombinacija už $15.

10 svarų lašinių.
10 svarų smalčiaus.

No. 3. Kombinacija už $20.

5 svarai cukraus.
10 svarų kondensuoto pieno.
5 svarai smalčiaus.
6 svarai jautienos.
10 šmotų muilo.
1 tuzinas špulių siulų.
2 pakeliai adatų.
10 svarų miežinių kruopų.
½ svaro pipirų.
5 matkai vilnonių siulų.

No. 4. Kombinacija už $25.

12 svarų lašinių.
5 svarai smalčiaus.
6 svarai jautienos.
10 šmotų muilo.
10 svarų kondensuoto pieno.

No. 5. Kombinacija už $50.

12 svarų lašinių.
10 svarų smalčiaus.
15 svarų cukraus.
6 svarai jautienos.
10 svarų fasolių.
30 svarų kondensuoto pieno.
20 šmotų muilo.
2 tuzinai špulių siulo.
2 pakeliai adatų.
10 svarų ryžių.
1 svaras pipirų.
1 svaras arbatos.
2 svarai kavos
10 matkų vilnonių siulų.

No. 6. Kombinacija už $75.

24 svarai lašinių.
50 svarų smalčiaus.
20 šmotų muilo.
48 svarai kondensuoto pieno.
12 svarų jautienos.

No. 7. Kombinacija už $100.

36 svarai lašinių.
12 svarų jautienos.
25 svarai smalčiaus
48 svarai kondensuoto pieno.
20 svarų cukraus.
25 svarai ryžių..
10 svarų miežinių kruopų.
24 šmotai muilo.
6 svarai kavos.
2 svarai arbatos.
4 tuzinai špulių siulų.
½ tuzino pakelių adatų.
10 matkų vilnonių siulų.

No. 8. Kombinacija už $200.

72 svarai lašinių.
100 svarų smalčiaus.
25 svarai ryžių.
48 svarai kondensuoto pieno.
25 svarai cukraus.
48 svarai jautienos.
24 šmotai muilo.
5 svarai kavos.
2 svarai arbatos.
4 tuzinai špulių adatų.
1 svaras maisytų pipirų.
10 svarų fasolių.
10 matkų vilnonių siulų.

Siųsdami užsakymą viršminėtoms kombinacijoms parašykite kombinacijos numerį kurį norite siųsti ir indėkite čekį arba money orderį vardu Lithuanian-American Trading Company.

Laiške parašykite aiškiai vardą ir adresą kur siunčiama Lietuvoj, taipgi jusų vardą ir adresą kad galėtum pasiųsti jumis pakvitavojimą už jusų pinigus, o vėliaus pakvitavojimą iš Lietuvos kuomet, bus pristatyta tam kuriam siunčiam ma į Lietuvą.

LITHUANIAN AMERICAN TRADING CO.,

6 West 48th St., **New York, City.**

Nėra jokio nuostolio. Viskas yra pilnai apsaugota ir jei koks baksas prazutų arba susidaužytų, jusų pinigai bus sugražinti. Tai garantuoja Lietuvos—Amerikos Pramonės Bendrovė.

LIETUVIŲ MUZIKOS KONSERVATORIJOS

PRADŽIA MOKSLO 15 d. RUGSĖJO.

Kas pradės mokslą ne vėliau 20 d. spalių ir nepraleisdamas lekcijų lankysis iki 1 d. birželio— tokiam mokiniui bus ruokojamos lekcijos sena kaina: 10 lekcijų 10 d. Tie visi, kurie tik nori gaut 10 lekcijų, tai moka —dainavimo ar kompozicijos— už 10 lekcijų — 15 d. Piano, smuikos ir kitų instrumentų 10 lekcijų —13 dol.—Lekcijos pusvalandinės.

Mokytojas praleidęs lekciją ją mokiniui **grąžina.** Mokinio praleista lekcija ruokojas **kaip ir buvusi.**

"Kanklės" spaudoje. Siųsk prenumeratą.— Vienas dol. "Kanklės" šitu kartu bus atiduotos iš karto kaipo **visų metų leidinys.**

M. PETRAUSKAS,
769 Broadway, **So. Boston, Mass.**
Phone 962 W. So. Boston. (39)

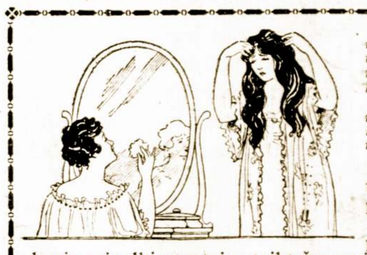

MAGDE. "Ak, kaip man nieždi galvą! Išbandžiau visokius mazgojimus, trinkimus, muilavimus — ir viskas tas nieko nepagelbėjo nuo tu bjaurių pleiskanu... Man gėda net darosi!"
MARE. "No, tai kam tau kęst beretkalingai! Žiurėk, kokie mano plaukai gražus, švelnus ir čystі. O tai todėl, kad aš vartoju RUFFLES!"

Kas tai yra RUFFLES? Ar tai gyduolė? Ne!! Ar kvepiantis vanduo? Ne!! RUFFLES yra tai paprasčiausis plaukų ir odos sustiprintojis, kuris prigelbi gamtai suteikt žmogui priklausanti grožį. O kas gal but gražesnio už ilgus, blizgančius, švelnius plaukus? Kas gal but smagesnio už čystą neniežinčią galvos odą?

RUFFLES

panaikina pleiskanas! Su jomis nereikia kelių mėnesių galvos trynimo: dviejų ar trijų dienų bėgyje RUFFLES pradės mažinti pleiskanas, o savaitės laike jų jau nei žymės neliks! Paskui tik retkarčiais suvilgant galvą bus užtektinu, kad pleiskanos neatsinaujintų.

Nusipirkte šiąnakt RUFFLES bonkutę aptiekoje. Kaštuos tik 65c., bet jųs sakysite, kad jos vertos daug daugiau. Paaiškinimai pridėti prie kiekvienos bonkutės. Jei negausite jusų aptiekoje, tai atsiųskite mums 75c. pačto markėmis, ar money order šiokiu adresu:

F. AD. RICHTER & CO., 326-330 Broadway, New York

Lietuviai Amerikoje.

THOMPSONVILLE, CONN.

Lietuviai Gražiai Atsižymėjo.

Rugsėjo 1, atsibuvo visų tautų apvaikščiojimas, pagerbimui sugrįžusių iš Francijos kareivių. Lietuviai labai gražiai atsižymėjo, nes visi išvieno veikė ir apie 500 žmonių maršavo po lietuviška tautiška vėliava. Pirmiausia maršavo benas, paskui 10 baltai apsitaisiusių merginų su lietuviškų ir amerikoniškų spalvų juostomis, nešė didelę Am. vėliavą. Pirm nešė parašus "Lithuanians Welcome Home", "Independence for Lithuania" ir kiti. Paskui po lietuviška vėliava maršavo linksma lietuvių minia.

Didelis vežimas buvo puikiai išpuoštas letuviškomis ir amerikoniškomis vėliavomis. Lietuvaitė buvo labai puikiai išpuošta, su palaidais plaukais, o iš šalių stovėjo tinkamai aprengti kaizeris, paliokas ir bolševikas. Ant vežimo buvo parašas "Lithuania" ir kreipimasis prie šios demokratinės šalies apgint Lietuvą nuo užpuolikų.

Visi žiurėtojai lietuvius maloniai sutiko ir nesigailėjo aplodismentų.

Nuėjus svetainėn apvaikščiojimo pirmininkas perstatė kalbėti gerb. J. F. Makavecką, kuris puikiai paaiškino apvaikščiojimo tikslą ir patarė išnešt protesto rezoliuciją prieš Lietuvos teriotojus, kas visai publikai sutikus tapo atlikta ir paduota į anglų spaudą.

Sandarietis.

MONTELLO, MASS.

Išgamiški. Bolševikų Darbai.

Rugpjučio 31, ant stulpų pasirodė plakatai, kviečianti į Tautiško Namo svetainę dėlei apkalbėjimo Lietuvos laisvės reikalų.

Tulas žmogelis, soc. kuopos narys, atidarė susirinkimą ir pradėjo niekint lietuvių kovą už Lietuvos laisvę, šmeižė tautininkus ir katalikus, kurie aukauja Liet. Gelbėjimo Draugijai, del rėmimo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus. Perstatė kalbėt vadinantį save bolševiku P. Balsį, kuris skaitė kokią tai iškarpą ir šmeižė Lietuvos valdžią, kiek įmanydamas, niekino LGD.

Iš publikos p. A. Vaitkus pasiprašė balso ir nurodė, kad dabar Lietuvoje siaučia ligos, žmonės badauja, tat labai reikalinga pagelba Lietuvos Raudonajam Kryžiui. A. Vaitkus ragino aukauti L. G. Draugijai daiktais ir pinigais. Publika atydžiai klausėsi p. Vaitkaus ir jam pritarė. Tada lietuviški išgamos nukreipė kiton pusėn ir išanksto susitarę užvedė diskusijas, ar reikia remti Lietuvos valdžią, ar ne.

Iš tautininkų pusės stojo p. Vaitkus ir užreiškė: "Jeigu koki išgamos norėdami pražudyt Lietuvą kabinėjasi prie atskirų ypatų—Lietuvos valdininkų—del jų pažvalgų šmeiždami valdžią, tat tas nereiškia, kad valdžia negera. Tautininkai rėmė, remia ir rems visus tuos, kas kovoja už pilną Lietuvos liaudies laisvę, nežiurint kokių pažvalgų tie kovotojai ar valdininkai nebutų."

Tuomet išgamos pasijuto blogame padėjime ir ėmė šaukti, kad negalima remt Lietuvos valdžios nė Lietuvos Raudonojo Kryžiaus, kadangi, girdi, lietuviai lieja kraują, daro žaizdas, o paskui nori, kad Amerikos lietuviai jas gydytų. Taip kvailai pliauškėj Stanislovas Kriaučiunas ir kiti.

Pabaigoje buvo balsavimas,—"ar remt buržuazinę Lietuvos valdžią". Del betvarkės dauguma susilaikė nuo balsavimo už ar prieš. Išgamų mat norėta paskelbt, buk visi Montello lietuviai priešingi Lietuvos valdžiai.

Tie "gudruoliai" seniaus priešinosi, kad lietuviai protestuoja prieš lenkų imperialistų žvėrišKumus. Jie aiškino, kad lenkų socialistai savo imperialistus suvaldys. Bet dabar mes matome, kad didžiuma lenkų socialistų tapo bjauriausiais juodašimčiais ir žudo lietuvius darbininkus.

Išsigimusių lietuvių nesujuokina nei "Brockton Interprise" tilpusi žinia rugpj. 29, kad lenkai baisiai žudo žmones Vilniuje. Negal but skaudesnio apsireiškimo: imperialistiški lenkai ir sužvėrėję bolševikai lietuvius žudo, o čia išsigimę lietuviai bolševikai pritaria plėšikams, atsisakydami gelbėt Lietuvą ir kitus grąsindami nuo pasidarbavimo del Lietuvos labo.

Gal kada nors išsigimėliai susipras, bet jų daroma skriauda nuvargintai Lietuvai negalės but užmiršta.

Migdulėlis.

LAWRENCE, MASS.

Iš kn. Laukaičio prakalbų.

Rugp. 27 d. Hibernian salėje kalbėjo apie Lietuvos reikalus kun. Laukaitis. Jo kalbos turinys nėra žingeidus, nėra naujas ir įspudingas. Ir man stebėtina iš Suvalkijos valstiečių, kad jie į Rusų paskutiniąją dumą išrinko asmenį, kuris tik "parapijos"ir "bažnyčios" reikalais teužsiėmęs. Taip ir šiose prakalbose jis apie tuos reikalus tekalbėjo. Vienu protarpiu, ant galo užsiminė, kad Lietuvos žmonės gavo iš Amerikos lietuvių duonutės, maisti. Bet nepasakė kokį Amerikos lietuviai sušelpė Lietuvos žmones, vadinas koki organizacija ir t.t. nes mums žinoma, kad nei vienas fondas nėra Lietuvon pinigų ant maisto kiek pirmiaus siuntęs apart tik Centralio Komiteto. Pastarasis yra per Amerikos Raudonąjį Kryžių siuntęs Lietuvių Dienos pinigus. Dar pora trejata savaičių kunigai ir jų "studentai". **"Darbininke"** ir **"Drauge"** pakėlė lermą, kad Lietuvių Dienos pinigai dar neišsiųsti, nors tuose pačiuose laikraščiuose, bet tik žiniose iš Lietuvos spausdina, kad Lietuvos žmonės džiaugiasi Amerikos gardžiaja duonele. Kunigai ir jų lapčiukai savo nešvariais pasielgimais gimdo ir vaisina bolševikus ir iš tamsių katalikų tamsius bedievius. Faktas. —Per visą kun. Laukaičio prakalbą tamsus katalikai, dabar jau bolševikai, kėlė trukšmą: švilpė, rėkavo, pravardžiavos ir kada kun. Laukaitis ragino remti Lietuvos jauną respubliką—valdžią apie pora desėtkų balsų tuoj sušuko, kad ne. Tik kun. Laukaičiui, išsitarius, kad jis manęs, jog nevisi lietuviai čion yra išgamos —visa salė plojimais paniekino tamsiųjų bolševikų parsidavusius, dievai žino kam, žygius. Tai nemalonu ir terašyti apie tokius musų brolių lietuvių prajovus, bet ką gi darysi, jie atsitiko ir pasidėkavojant kunigų ir jų bernų darbams, laikraščiams.

Buvęs.

MILWAUKEE, WIS.

Katalikai Susipranta.

Musų kolonijos katalikai, rinkusieji aukas į klerikalais valdomą Fondą permatė Tautos Fondo machinacijas ir atsisakė duot daugiau pinigų į kunigų nagus.

Vietinis T. F. skyrius net protestą išnešė prieš savo centrą, kurį, tačiaus, klerikališki laikraščiai atsisakė patapinti Tas protestas tilpo "Lietuvoje". Jis skamba sekančiai:

Tautos Fondo Valdybai.
Gerbiamieji,

Mes Tautos Fondo 72 skyrius Milwaukee laikytame susirinkime birželio 9 d. 1919, vienbalsiai nutarėme pareikalauti iš Taut. Fondo Centralės Valdybos, kad kuogreičiausiai butų išsiųsti pinigai, tai yra Amerikos lietuvių aukos) ten kur jie skirti, tai yra į Lietuvą šelpimui nukentėjusių nuo karės. Aukų dabar randasi apie 150,-000 dol. Taut. Fondo kasoje.

Dabar jau galima siųsti pinigus į Lietuvą ir negalima išsikalbėti, kad to padaryti negalima.

Antra — mes reikalaujame, kad butų išduota atskaita įeigų ir išeigų, taipgi ir iš veikimo Tautos Fondo.

Trečia—mes reikalaujam, kad šitas raštas butų patalpintas "Garse" ir kituose laikraščiuose.

Rezoliucijos komisija:
J. A. Baukus,
A. Paplauskas, pirm.
Jos. Jasulevičius, rašt.
Peter Vaivada, ižd.

Šis protestas sukėlė didelį sujudimą vietinių lietuvių tarpe. Klerikalų įtekmė žlunga— tik tamsiausi elementai su jais eina—o visi rimti lietuviai eina su tautininkais.

Tautininkas.

BRIDGEPORT, CONN.

Susitvėrė L. G. Drg. Skyrius.

Rugp. 28, buvo surengtos prakalbos Lietuvos Gelbėjimo Draugijos Sokolų svetainėj. Kalbėjo gerb. A.M. Martus iš New Yorko. Kalba publikai labai patiko. Jis nurodė Lietuvos praeitį ir vargus ir ragino, kad šelpti Lietuvos žmones. Paaiškino, kad kituose miestuose yra L. Gelbėjimo Draugijos, taipgi ir Bridgeporte reikėtų sutverti. Publikos mažai buvo, kadangi kunigėlis tą patį vakarą surengė prakalbas, kur kalbėjo ką tik atvažiavęs iš Lietuvos kun. Laukaitis.

Susitvėrė LGD. kuopa iš 19 narių, kurie sumokėjo $35.00. Valdybon išrinkta pirmininkas— J. Vaitkunckas, kasierius —J. Dulbis, raštininkas, —R. Tamuliunas.

Nutarta laikyti susirinkimus kas pėtnyčia pas p. Dulbį, 11 Waller Place ir pradėsime eiti prie didesnio darbo, stubose rinkti drabužius ir narius. Taipgi pakviečiame Bridgeporto mergınas, moteris ir vyrus ateiti į susirinkimą ir pradėt darbą. Aukas galima priduot nurodytu adresu.

R. Tamuliunas.
LGD. kp. sekr.

BRIDGEPORT, CONN.

Mechanikai Organizuojasi.

Rugpj. 27, Sakalų salėje atsibuvo visuotinas lietuvių susirinkimas, kur iš 30 narių susitvėrė mašinistų ir mechanikų kuopa. Nariai susimokėjo po $5.00. Manoma, kad daugiau kapitalo paskolins Liet. Atst. Bvė ir susiorganizavę minėtos profesijos žmonės galės uždėt fabrikus čia ir Lietuvoj.

Kuopos valdybon išrinkta: pirm. —J. Stankevičius, sekr. J. Ragickas.

Į liet. mechanikų Seimą New Yorkan išrinktas J. Stankevičius.

Šį kartą mechanikai rimtai organizuojasi, del to galima tikėtis gerų pasekmių.

Korespondentas.

MONTELLO, MASS.

Vagystė.

Rugpj. 29 naktį, valkatos įsilaužė per langą ir apvogė p. Antanavičių, kuris laikė rubų siuvyklą. Antanavičius sunkiai dirba ir yra neturtingas. Plėšikai išnešė apie 15 gatavų siutų ir viską, kas tik ten buvo. Policija jieško tų "svieto lygintojų". —B. J.

ANSONIA, CONN.

Kunigas Pralošė Bylą. Lietuvos Neprigulmybės Fondas Gaus Aukų.

Ansonijos Lietuvių Klebono nuodemės likos atrastos. Jis kaltina A. Gudziuną, bet teisėjas tuoj suprato kame kaltė ir pasakė, kad neužsimoka nė kiausyt kunigo ožio ir liepė klebonui apsimalšyt. Teisėjas pasakė, kad tas vaikinas turi teisę žinot, kur pinigai, užtai kad jis yra pinigus surinkęs ir pats aukavęs, bet kunigas nenori jų niekam parodyt, tik nori vienas žinot. Tai labai negeras darbas. Daugiaus tu jo nebaderiuok, jis bus liuosas, tik parodyk, kur tie pinigai išbuvo pas Šv. Anvisiems žinot, nes yra visų suaukauti —aiškino kunigui.

Pakol nepamatysime kur tie pinigai yra— nepaliausime reikalavę parodyt. Mes žinom, kad tie pipnigai išbuvo pas Šv. Antano draugystės kasierių Juozą Knilių iki 15 d. Birželio, 1918, bet kasieriui nuo to laiko atsisakius pinigai neliko draugystei, del to kad klebonas nevelinęs Juoz. Kniliui palikti, o liepęs pas save laikyt. Gal ir dabar tebėra nepasiųsti tie pinigai, kad kunigas aukavusiems nesako apie jų likimą.

1918 m. pabaigoj atsilankė tulas Česnulis su prakalboms ir sutvėrė Tautos Fondo skyrių. Buvo kalbama, kad J. Knilis norėjęs tuos pinigus perduot Tautos Fondo kasieriui Juozui Žemaičiui, bet tas fondas kur tai pranyko, apie jo darbus negirdėt Ansonijoje. Nuo to laiko paliko nežinoma, kur dingo ir tie pinigai, apie kuriuos pirmiaus minėjome. Vienok ateitis tą viską parodys, ir mes dasižinosime kur tie pinigai, — netik klebonui valia žinot apie musų aukautus pinigus, apie kuriuos klebonas jokios atskaitos neišdavė spaudoje.

Dabarties nežinia kaip musų klebonas savo prižadėjimus išpildys: jis rašė "Darbininke" (ir "Sandarą" karštais laiškais bombardavo. —**Red.**), kad jei atsiras nors vienas, kuris galės darodyt, kad aš, kunigas, mušiausi su parapijonu Ubagų Dienoj, 11 mojaus, tai aš už tą darodymą aukausiu į Liet. Neprigulmybės Fondą 100.00 dolerių. (Mes suprantame, kad kunigas šimtinę skyrė už darodymą, kad jis pinigų neišsiuntęs.— **Red.**) Ansoniečiai pamatė, kad klebonas bandė melu pasidengti ir sau manė, kad nesiras nei vieno, kuris eitų prisiekt, kad tikrai yra matęs. Bet čia visai kitaip stojos ir prisiekė net 3 vyrai, kure tvirtina, **kad tikrai klebonas mušėsi su parapijonu.** Prisiekę yra šie vyrai: Juozas Jurevičė (tai su Jureviče glėbiavosi), V. Arbačiauskis ir Juozas Radzevičе, kurie tvirtina, kad teisybė. Čia klebono reikalavimas išpildytas net ir per daug gerai. Klebonas reikalavo vieno, o čia randasi net trįs vyrai. Dabar žiurėsime, ar klebonas ištesės prižadėtą šimtinę į Liet. Neprigulmybės Fondą, ar liksis melagius. Žinoma, gal pirmiaus ir butų aukavęs, bet kada pradėjo bylinėtis ir po teismus vaikščot, pirmiaus su draugystėmis šv. Antano ir Pol. Kliubu už ne atmokėjimą nė procentų nė sumos likosi priverstas drg. eit į teismą ir nuteisė atmokėt drg. ne vėliaus iki Rugsėjo 1 dienos, ką yra skolyti pinigai. Parapijai pareina atmokėt virš $1400,00, na, o čią dar Gudžiuną po teismus tąso už korespondencijas. Ir ne už dyką išėjo: aš girdėjau nuo klebono vieno liudininko, kad jis netikėtai prasitarė, kad jam klebonas užmokėjęs $6.00, tai yra A. N., o kitiems M. E. ir P. L. po $4.00. Du karus stojo, keliolika dolerių lėšavo, o kur kiti ekspensai? Pasirodo, kad musų klebonas yra baisiai suvargintas ir nepajiegia atiduot Liet. Neprigulmybės Fondui praloštą šimtinę. Klebonas, rodos, kur tai ketinęs aukaut L. N. Fondui taipgi 100.00, jei kas darodys, kad surinkti pinigai jo kišeniuje guli. Taigi kunigėli pasiraivyk ir iškarto pasiųsk porą šimtinių del Liet. Neprigulmybės Fondo: neužsitrauk viešo melagio vardo

V. J. Šauklys.

Kas Rašoma Iš Lietuvos.

APIE GYVENIMĄ LIETUVOJ.

"Sandarai" tapo priduota daug laiškų iš Lietuvos. Įdomiausius paduodame.

D-rė Aldona Šliupiutė iš Kauno rašo savo broliui prof. Keistučiui Šliupui:

"Mylimas Keistuti!

Noriu pranešti, kad esmi sveika, dirbu ir džiaugiuosi iš gyvenimo taip, kaip niekad pirma.

Kaip žinote, praleidau vienus metus Voroneže kaipo gydytoja jaunimo -pabėgėlių. Paskui visi mes, 1300 musų, sulindome į 43 "tepluškas" ir nykome į Vilnių. Keliavome 10 dienų. Bolševikai sunkino gyvenimą Voroneže, vienok kuomet perėjome į vokiečių užimtasias galis, pajutome ir vokiečių sunkią geležinę lėteną. Pasidžiaugėme Vilnium 6 savaites— paskui aš nusibaladojau į kaimelį Šilalę, 35 viorstus nuo gelžkelio, netoli vokiečių sienos. Kelionę atlikau vienų-viena. Tą vakarą, kada pasiekiau Šilalę, ligoniai pradėjo lankytis ir plaukė jie srovėmis visą laiką, ką ten buvau. Buvo tai kaip klinika. Šilalėje turėjau savo namus, draugus, ir džiaugiausi iš gyvenimo per 9 mėnesius. Paskui pašaukė mane į Kauną pagelbėti Amerikonams dalinti maistą suvargusiems vaikučiams. Dabar maitiname 30,-000 jų. Visą Lietuvą aplankėme automobilium ir išvydome tą gražų kraštą. Jos grožybė neišpasakyta, žavėte- žavėja ypač Gegužės mėnesyje, kuomet medžiai žydi. Nufotografavo mus dėl krutomųjų paveiksių —parodys Amerikoje ką ir kaip dirbame. (Paveikslai jau buvo rodomi New Yorke. **Red.**)

Iki šiol neprivargau, nes atsidaviau darbui ir tame darbe dar nėsu sustojusi. Žmonės yra labai, labai geri ir užtai jaučiuosi čia taip laiminga.

Dabar gyvenu pas dėdę Roką. Jojo žmona yra labai gera moteriškė,— taip kaip motina man. Jie turi 3 mergaites ir vieną sunų. Dėdis išrodo senesnis už musų tėvą. Aš jį myliu ir guodoju.

Laukiu jusų atvažiuojant.

Bučiuoja, jus mylinti.

Aldė.

LAIŠKAS IŠ VILNIAUS.

Visa Lietuva įdomauja kuo gyvena Vilnius, o Vilnius laukia-nesulaukia žinių iš Kauno, iš visos Lietuvos. Viniuje vyrauja nauji okupantai lenkai. Jus tai žinote. Vilnius žiurį į vakarus ir nekantraudamas laukia savo sunų. Vilnius tvirtai tiki, kad Lietuvos sunus sugebės paliuosuoti Lietuvos širdį nuo naujų okupantų.

Vilniuje dabar žymu tik lenkų kariumenė. Gyventojai kažin kur pradingo. Liko tik lenkų šnipai-ės. Daugelis, kai bolševikai veržėsi į Vilnių; išdumė į Varšavą. Miestas lig apmiręs. Kiekviename žingsnyje galima sutikti 12-14 metų vaiką vos tempiantį šautuvą. Didžiausia to vaikiško militarizavimosi prežastis yra: 1) kunigų agitacija ir 2) badas. Kariumenė maitinama labai gerai. Miestas badauja. Kaip ir prie bolševikų pilnos gatvės išvirtusių vaikų, senelių, moterų. Pro juos ramiausiai pereina naujieji viešpačiai, kaip ramiai praeidavo Kapsukas, Angarietis ir Požela. (Dabar Požela dirba Kaune drauge su Lietuvos valdžia. **"Sand." Red.**) Lenkai žada greitu laiku duoti maisto. Bolševikai panašiais žadais maitino Vilnių visus tris mėnesius. Vienok kol kas vilniečiai ne sotus. Duona prie bolševikų buvo 7-8 rub. svaras (nikolajevskimi), dabar jau 16-18 rub. Vienas lietuvis mokytojas gelbėdamas savo badaujančią šeimyną išvaikščiojo visą miestą ir vos vos gavo svarą kruopų už 40 rub. Pieno kvorta prie bolševikų buvo 5 rub. dabar jau 7 rub. Pablestas (paplaktas) miltais vanduo, kuris valgyklose sriuba vadinasi, pabrango 9 rub. porcija,) o dabar ir to negauti, nes lietuvių valgykloms produktų neduoda. Todėl nieko stebėtino, kad daugelis Vilniaus lietuvių buriais traukia į Kauno pusę.

Politinis padėjimas dabar žymiai paaiškėjo. Pilsudskis, kaip žinote, pažadėjo "kraštui" leisti spręsti savo likimą vadovaujantis laisvės ir lygybės pamatais. Tokios savo politikos palaikymui Pilsudskis paskyrė užimtojo "krašto" vyriausiu valdytoju J. Osmolovskį, sako, labai palankų lietuviams. Bet lenkai pasijuto užgautais. Minimoje laisvėje ir lygybėje endekai pamatė lenkų tautos žemų idealų vengimą. Sujudo ir Varšavos endekai ir šaukte šaukia, kad Pilsudskis pažeminęs lenkų kalbą, pripažindamas kitoms tautoms lygias teises. Šiandien Vilniaus endekai atvirai kalba, kad už tokius atsišaukimus į Vilniaus gyventojus, už pardaviko politiką Lietuvos klausime Pilsudskis busiąs pakeistu kitu. Tas "kitas", esą galima spėti, busią Daubara-Masnickis. Osmolovskis del savo simpatijų lietuvių klausime ir del didelio demokratiškumo tuoj buvo pašauktas į Varšavą ir atstatydintas. Jo vieton busiąs paskirtas Zavadskis, vilnietis, rodos, smuikininkas. (Sekasi Lenkijoje muzkantams!)

Endekų apetitas kasdien didėja. Vedama basiausia agitacija legionierių tarpe prieš lietuvius, prieš Lietuvos politinį nusistatymą, prieš Lietuvos "pusinteligentus", kalbant endekų žodžiais. Su tokia s poteriais jie lando po legijonierių burius, po bažnyčais, teatrus, kliubus, kai kada išdrįsta ateiti ir į lietuvių valgyklas.

Lietuvaitės tarnaitės godžiasi negalinčios tarnauti pas lenkus, nes jie visaip jas pajuokia, šmeižia kaipo lietuvaitės. Kons-

tatuodamas šį faktą visuotinas metinis zitiečių susirinkimas vienu balsu nutarė protestuoti prieš daromas represijas. Kuo baigsis tas lenkų viešpatavimas nesunku atspėti. Tik įniršę endekai to nemato ir nenujaučia. Jie sako, kad lietuviams lieka pasirinkti arba lenkus arba bolševikus. Ir tikisi,, kad mes pasirinksim lenkus. Koks skirtumas tarp bolševikų ir lenkų, ir kodėl jie mano, kad jų engimas geresnis-tai pasiaptis endekų gudrybės. Liguista endekų vaizduotė nenujaučia, kad Lietuva, Lietuvos liaudis, darbo žmonės ir jiems pasakys tą pat, ką ir bolševikams: "procul profani!" (Šalin neišmanėliai).

Vilniuje siaučia didžiausia anarchija. Dieną ir naktį apsiginklavę gimnazistukai landžioja po namus, atiminėja pinigus, areštuoja žmones, ypatingai žydus.

Visi Vilniaus endekai šnipais virto. Eini žmogus gatve ir kokia- nors ponia pirštu tavę rodo. Ir čia pat ginkluoti gimnazistugai atremia šautuvus į krutinę. Kaip jau minėjau prieš lietuvius, ypač legionierių tarpe, vedama šlykščiausia agitacija. Lietuviai perstatomi jiems netik nekulturingais, bet stačiai bolševikais. Visi lietuviai, ypač inteligentija, esą bolševikai. Juodašmčiai endekai jau bombarduoja Vilniaus vyskupą, kad prašalintų iš Vilniaus kun. Tumą. Žodžiu, visame šlykščiausia reakcija. Lietuva turi tai žinoti ir padaryti tinkamas išvadas, turi įnformuoti sąjungininkus. Su tais "broliais", matyti, galima kalbėti tik patrankų kalba.

Kazys Petrukėlis.

Mažoji Lietuva.

Rašo Klaipėdiškis.

KAIP PRUSŲ LIETUVIAI ATSINEŠĖ Į SAVO "GLOBĖJUS".

(Tąsa iš "Sand." No. 34).

Kiek galima susekti, lietuviai visados buvo Hohenzollieriams ištikimi ir nuolankus piliečiai. Kada didysis kunigaikštis Friedrichas Wilhelmas paskutinį kartą iš Ragainės rumų į kunigaikščiui priklausantį Streitlaukių dvarą važiavo, tai sukląupė lietuviai vis kartomis, (schichtweise) prie Nemuno ir įteikė jam savo prašymus, sakydami: "Tai musų žemiškas dievas!" (Theodor Lepner: "Der preussische Littauer", pusl. 6.) Švedų karėj lietuviai šitam kunigaikščiui yra ypatingai karžygiškai kariavę. ("Notizen von Preussen", pusl. 29). O kunigaikščiui Friedrichui taip-pat gelbėjo lietuvių kraujas Prusų karaliaus vainiką iškariauti. Juk tai lietuviai buvo, kuriuos kunigaikštis vokiečių ciesoriui pagelbon išsiuntęs buvo, prieš vokiečių neprietelius kariauti. Vokiečių cesorius už šitą lietuvių atneštą stiprią pagelbą, pritarė, kad kunigaikštis gali save Prusų karalium vainikuoties. ("Nemuno Sargas" 1886 m. Nr. 7.) O ir kitose karalių vedamose karėse, lietuviai savo priedermes kruvinai atliko.

O laisvės karėj, 1812 m. buvo Klaipėdos ir Silutės apskričiai pirmieji, kurie prisidėjo prie Prusijos paliuosavimo iš po neprieteliaus jungo. ("Albert Fallhaase: "Geschichtliche Heimatkunde des Kreises Heydekrug", pusl. 98.) Dar ir šiandien tebedainuojamos lietuvių kariškos dainos, kurias lietuviai Blacherio vedami dainavo nepretelių mušti traukdami. Taip-pat ir karėj prieš danus 1864 m., vokiečių brolių karėj 1866 m. ir karėj prieš francuzus 1870 ir 1871 m. liejo lietuviai apščiai ir noriai savo kraują už Hohenzollerius ir gelbėjo savo gyvastį įstatydami Vokiečių valstybę atnaujinti ir sutvirtinti. O musų dienų pasaulio karėj, kaip lietuvių atstovas d-ras Gaigalaitis 1918 m. Prusų karalijos seime pareiškė, lietuviai, karei iškilus, didžiu užsikarščiavimu ištraukė į karę ir tuli daug anksčiaus prie vėliavų atsiskubino, negu sulig teisybės ateiti turėjo.

Lietuviai nevien karės laike, bet ir taikos laikuose, progai tikusies, savo ištikimybę Hohenzolleriams apreiškė. Tai buvo ne vien piktose bet ir gerose dienose. Atsilankius kokiam karališkų namų nariui Lietuvon, tuoj buvo jis palauktas, lietuvių dainelėmis pasveikintas ir lietuvaičių išdarbiais apdovanotas. Taip pat esant kokiai nors ypatiškai šventei Hohenzollerių namuose lietuviai nepraleido prie tos neprisidėję. Visados buvo lietuvių ištikimybė pareikšta žodžiais ir dovanomis. Kada 1834 m. karalaitis, (velesnysis karalius Friedrichas Wilhelmas IV,) su savo žmona Lietuvon atsilankė, tai palaukė juodu Cuteliuose (Saugų parapijoj 60 lietuvaičių. O prie Klaipėdos Sendvarės buvo 84 raitos lietuvaitės susirinkusiuos ir karalaitį su jo žmona į Klaipėdą palydėjo ir tada eilėmis, gėlių vainiku ir pirštinėmis ir juostoms apdovanojo. (Johannes Sembrtzki: "Geschichte des Kreises Memel," pusl. 231). Čia reiki paminėti, jog senovėj nesant plentų, o žemės keliams išmirkus, taip lietuviai kaip lietuvaitės, jodavo raiti, o tai ne vien paprastuose reikaluose, bet ir ypatiškose šventėse, vestuvėse, krikštynose ir tt. Nevien senovėj, bet ir pastaruose metuose, atkeliavus kuriam karalaičiui arba karaliui į Lietuvą, vis buvo jie lietuvių maloniai priimti.

O kada lietuviai nukeliavo Berlynan, Hohenzollerius sveikinti, tai buvo ir jie maloniai priimti. Tokie sveikinimai atsibuvo 1857 m. karalaičiui Wilhelmui (vėliau ciesorius Wilhelmas I.) 50-metinė karaivavimo šventę švenčiant, 1858 m. karalaičiui Friedrichui (vėliau ciesorius Friedrchas III.) vestuves svenčiant. 1878 m. po Hoestelio ir Nobeingio pasikesinimų prieš Wilhelmo I. gyvybę, idant sužinojus, ką "Karalijos Tetuks" beveik ir jam lietuvių užuojautą išreiškus. 1905 m. pastarajam Vokios sosto įpėdiniui vestuves švenčiant, taip-pat buvo lietuviai savo įgaliotinius nusiuntę, naujavedžius pasveikinti. O pagaliaus 1913 m., Wilhelmui II. švenčiant 25-metinį valdymo jubiliejų, lietuviai taip pat neatsilaikė savo laiminimus išreikšti.

Taigi, lietuviai turėjo savo "globėjams" visados gerą širdį ir, nors germanizuojami, tačiau pildė pilietiškas priedermes ir piktą geru atlygino. Tačiaus "globėjai" lietuvius naikino.

IŠVARYMAS LIETUVIŲ KALBOS IŠ MOKYKLŲ.

Karaliui Friedrichui Wilhelmui I. užsiėmus mokyklas ir mokslą sutvarkyti, idant liaudis juo daugiau šviesos įgyti galėtų, padavė jis šitą dalyką į konsistorijos patarėjo d-ro Lysiaus rankas. 1718. m. perėjo Lysius į Lietuvą ir tvėrės už prirodyto darbo. Bet Lysiui ne vien liaudies švietimas rupėjo, bet ir ne vokiškų tautų suvokietinimas. Prieš tai sukilo dvasiškija. (Adolf Neil: "Das Volksschulwesen im Koenigreich Preussen und Herzogtum Lithauen unter Friedrich Wilhelm I. II dalis, pusl. 28.) Lietuvių kunigų vadas buvo **kunigas Gabrielius Engel** iš Žilių,, o lenkais vadovavo prabaščius **Tyška** iš Johannisburgo. Kunigai savo tikslą pasiekė. Lysius tapo atšauktas ir mokyklų sutvarkymas general superintendantui **Dr Kvantui**, konsistorijos patarėjui **Sahme** ir kunigui **Engeliui** pavesta. Germanizavimo planai buvo suardyti ir lietuviai galėjo be priespaudos savo kalboje šviesties. Ypačiai Kvantas prisidėjo prie lietuvių švietimo. Jis organizavo kunigus ir davė visokias dvasiškas knygas lietuvių kalbon perstatyti ir rupinosi jų atspauzdinimu. Taip bujojo lietuvių kalba bemaž 100 metų. Tada vėl iškilo germanizacijos audra. 1811 m. tapo Karalėnėj mokytojų seminarija įsteigta, mokytojai sulig Pestalozzio metodos, auklinami ir vokiškume primokinami, idant pamažu galėjus lietuvius vokiečiai paversti.

Netrukus 1814 m., patilpo Jenos Literaturos laikraštyj Nr 59 straipsnis iš Gumbinės, reikalaudamas lietuviškos ir mozuriškos kabos pašalinimo. Ten tarp kito-ko rašyta: "Žmonės čionai yra tvirti kaip žemė ir sugebus augštai kulturai, kuri jiems dar didei privalinga. Didžiausia kliutis yra kalba, nesa trečdalyj provincijos viešpatauja lietuviškoji, kitose šalyse mozuriškoji (šaka lenkiškosios) taip, jog liaudies mokyklose šale vokiškosios, reikia vieną ir iš šių dviejų kalbų vartoti, tai mokytojų paskyrimą pasunkina ir mokinimo laiką išskirsto. Abidvi kalbį neturi jokios literatiškos, jokios populiariškos vertės, jokios literatūros. Abi kalbi kalbančių burelis yra sulyginamai menkas ir vokiečių įsiaustas. Abi kalbi reikia laikyti pasibaigusiomis, ir visiškam tolesniams išlavinimui netinkamomis. Todėl jų dviejų pašalinimas ir perkeitimas vokiška kalba yra didei provincos kulturos velytinas. Tai nebutų sunku, jeigu ne dvasminkai, kuriems ši kalba geras išlaikymas, nesipriešintų, arba nors ranką prie to nepridėtų."

Šis straipsnis vėl iššaukė kunigus į kovą už lietuvišką kalbą. Ypačiai lietuvių kalbos apgynėju pasižymėjo kunigas **Siegfredas Ostermeyer** iš Pribiškių. Jis išleido prieš ano bevardžio rašytijaus straipsnį, atskirą knygelę, "Ist es anzuraten, die litauische Sprache zu verdranegen und die Litauer mit den deutschen zu verschmelzen? (Gumbinėj 1817 m.), kurioj visus straipsnio sakinius neteisingais parodo. Privezdamas, kad lietuviai yra kulturiškai sugebus žmonės, sako apie lietuvišką kalbą: "Mes esam perliudyti iš šios kalbos visiško sudėjimo, jogei ji tur augštą senatvę ir kad ji jokia sulopyta kalba nėra, kaip tai tulos naujoviškos yra" (pusl. 15) "Lietuvių kaba yra turtingesnė negu daugel kitų kalbų.... (pusl. 18.) "Butų velytina kad visi šie vyrai, kuriuos Lietuvos provincija savo priglobstin priima, ir jiems duonos ir garbės suteikia, taip pat šių žmonių kalbamą kalbą pasisavintų. Tuomi butų daugel netobulumų išvengiama, kurie dažnai atsitinka, nemokant tos kalbos. Bet dėja, tai tėra tik velyjimas. Anaiptol, juk yra daug smagiau lietuvišką algą imti, lietuvišką duoną valgyti, bet ne ietuvišką kalbą išsimokinti. O idant savo nuogumą nors šiek-tiek pridengus, tai niekina lietuvišką kalbą ir pritaria, ją podraug su visa tauta išnaikinti. Bet šiems ponams galima teisingai prišaukti: jeigu jums šita kalba ir šie žmonės netinka, kodėl nepašalinat nuo jų, mes galim ir be jųsų apsigelbėti, nes juk tik sumišimą darot". (pusl. 21).

Lietuviškos kalbos pašalinimas neliktų be įtakos ir į lietuvių morališkumą. Lietuvis pasižymi tulomis tautos dorybėmis: patriotizmu arba pamylimu savo tėviškos žemės, sutikimu tarp saviškių, vaišingumu prieš svetimuosius, lėtu ir teisingu apsiėjimu prieš aukštesniuosius, prie ko ir jo išdidus saužmogiškumas reiškias, kuris remias prisirišimu prie jo kalbos. Ištikro rodos, galima jau dabar sakyti, jog netekus kalbos prapuola ir minėtos tautos dorybės, o tam prieš priims suvokiečiuoti lietuviai vokiečių kladas, jau dabar pavyzdį tarp ištautėjusių lietuvių turim," (pusl. 28) "Kiekvienа kalba yra dievo dovana ir prigimimu kiekvienai tautai suteikta. Tokiu budu neprarandama savastis, kurią nieks atimti neprivalo. Togi dėl laiko kiekviena tauta savo kalbą lyg kokią šventenybę, lygią su tikėjimu ir gyvastia turinčia vertę ir atiduoda ją tik gyvastį atiduodama., Taigi, kas mano kalbą atimti nori, prasikaltsa prieš mano savastį, prieš šventą dalyką, kurs man už visą ką yra brangiausia. Jeigu tiktai gal teisingas veikimas buti, tai yra ir kiekvienas plėšimas teisingas ir užleidžiamas. Bet, sakoma, mes ne norim lietuviams jų kalbą vieša prievarta atimti, bet ją jiems karts nuo karto atitraukti ir prie vokiškos pripratinti. Ar tai butų mažiau neteisinga, artimui jo piniguš slapta iš kišeniaus išimti? Aš atimu juk jam, kas jojo, be jo žinios ir prieš jo valią, tai, švelniai išsireiškiant, buklybe ir apgavimas yra. Kalbos išplėšimas yra baisiausias smarkavimas ir šaukiančia priespauda, kuri niekuomet nėra nei pateisinama, nei dar menkiausia, užtariama... (pusl. 29.) ..."Kadangi pakilimas kulturoj negal pasiekiamas buti be kalbos, tai reikalingi tą kalbą mokantįs žmonės. Juo labiau šie žmonės susipažins su šitos kalbos ypatybėmis, juo didesnę meilę turės jie į ją, o toji pereis ir ant pačių žmonių. Beto yra privalu, kad tie kurie nori idant jie tobulai šitą kalbą pramoktų. O žmonės gal patys iš savo mokytojų tai kaip šventą pareigą prašyti, kadangi žmonės ne mokytojui, bet mokytojas žmonėms yra. Tai yra ir gamtos privalumas, kad mažuma daugumai prisitaikintų." (pusl. 31.)

Tel. Boulevard 7328.

JOSEPH B. AGLINSKAS.

3238 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Užlaikau Knygų Krautuvę, parduodu įvairaus turinio knygas, kaip tai: beletristika, ekonomiją, sociologiją, politika, gamtos ir kiti mokslai. Hygiena, istorija, etnologija, biografija, kalbamoksliai, poezija ir teatrams knygos. Taipgi priimu paskelbimus, užrašau laikraščius ir pavieniais parduodu: "Naujienas", "Laisvę", "Keleivį", "Kardą", "Dilgėles", "Moterų Balsą", "Sandarą," "Amerikos Lietuvį", "Dirvą" ir "Lietuvą." Prisiųsdami už 6 c. krasaženkliu reikalaukite katalogo.

Teisingiausia ir geriausia lietuviška

APTIEKA

Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vienatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoj. Gyduolių galit gaut kokios tik pasaulyj yra vartojamos. Galit reikalaut per laiškus, o aš prisiųsiu per expresą.

K. ŠIDLAUKSAS

Aptiekorius ir Savininkas

226 Broadway, kampas C Street, SOUTH BOSTON, MASS.

Telephone South Boston 21014 ir 21013

Mes specializuojames kepime Viennos ir Ruginės duonos del Lietuvių ir tikimės, kad reikalausit musų duonos iš savų grosernių.

GROCERS BAKING COMPANY,

21 Hillsboro St., Dorchester, Mass.

DOVANAI

Iki 30-tai dienai Rugpiučio-August menesio

Kas lyg augščiau minėtai dienai užsirašys dienraštį "Lietuvą" arba atnaujins seną prenumeratą (nors neišsibaigusią) ant ištisų metų, gaus DOVANAI musų spaudos labai gražią knygą "Vėliavos Akyvaizdoje" vertės $1.00, kurios turinį perskaitęs niekuomet neužmirš ir bus kas draugams papasakoti; arba puikų spalvuotą $1.00 vertės Lietuvos Respublikos žemlapį, kurio kopiją prezidentas Wilsonas išsivežė Paryžiaus Taikos Konferencijon.

Prenumeratą ir orderį dovanoms siųskite:

"LIETUVA" DAILY,

3253 So. MORGAN St., CHICAGO, ILL.

MOTERIS IR MERGINOS, PALAUKITE!

PRANEŠU JUMS, kad šiomis dienomis užbaigėme daryti jums naudingą knygą: KNYGA VALGIŲ GAMINIMUI, **kurioje telpa keturi šimtai (400) geriausių parinktų išmėgintų valgių.** Sutaisyta gražiai, knyga turi 164 puslapius, didumas 9X6 coliai, gražiai audeklu apdaryta su auksuota antspauda ant viršaus. Išsirašykite šitą knygą sau ir bukite pilnom virėjom.

Apart valgių čia rasite ir daugybę naudingų patarimų, reikalingų prie namų prižiurėjimo. Nereiks jums bėdavoti, kas reikia virti, pažiurėsite į knygą ir tuojaus visoki valgiai stovi prieš jumis, išaiškinta gražiai kaip ką padaryti. Sutaupins jums laiką, palengvins gyvenimą. Nelaukite ilgai, pirkite dabar, pasitarkite su kitoms ir kartu sau parsisiųskite!

Apdarytos kaina $1.50; neapdarytos — $1.25.

Rašykite taip:

"AMERIKOS LIETUVIS"

15 MILLBURY ST., WORCESTER, MASS.

NAUJAS DIENRAŠTIS

"VIENYBĖ LIETUVNINKŲ" ištarnavusi 34 metus savaitraščiu trumpoje ateityje pradės išeidinėti DIENRAŠČIU. Tapo sutverta dienraščio leidimui bendrovė su kapitalu $75,-000.00. Dienraščio bendrovės šėras $10.00. Pirkti gali kiekvienas. Geriausias piningų investmentas nusiperkant dienraščio "VIENYBĖ" šėrus. Prenumerata kol dienraštis pradės išeidinėti palieka ta pati $2.50. metams. Kitose šalyse metams $3.50. Nelauk, užsirašyk šiandien. Vėliaus bus prenumerata pakelta. Siųskiams piningus už prenumeratą arba dienraščio šėrus, adresuokite:

"VIENYBĖ LIETUVNINKŲ"

120-124 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Jatul's Šeimyniškos Gyduoles.

Apsaugojimui savo sveikatos vartokit:

Jatul's Anodia $1.00,
Musų Anodia tikrai Europiško stiprumo;

Jatul's Capsulax ..... 50 c.
Nuo užkietėjimo vidurių;

Jatul's Capudache Capsules ..... 50 c.
Rekomenduojam nuo galvos skaudėjimo;

Jatul's Cough Remedy..... $1.00,
Šią mediciną mes rekomenduojam nuo kosulio ir krutinės skaudėjimo,

Jatul's Ext. Stomache Bitters..... $2.00
Duoda stiprumą ir taiso apetitą prie valgio ir

Jatul's Trejanka ..... 50 c.
Sudėta iš gydančių šaknių.

Ir šimtai įvairių kitokių gydančių žolių galima gauti pas mus. Visokius patarimus duodam,kas link medicinos ir sveikatos.

Reikalaujame agentų.

Duodam gerą uždarbį.

Kreipkitės žemiaus paduotu adresu.

Per mane galima gauti medicinų, kokių tik pasaulyje vartojama. Reikale Tamsta, su orderiu sykiu siųsk ir pinigus. "Money Order". arba registruotą laišką adresuokit:

P. A. JATUL,

P. O. Box 2128. Boston, Mass.

Vietos žinios.

Į PIKNIKĄ.

Ateinančią nedėlią rugsėjo 14 d. Rugby Parke Mattapane, Mass. bus piknikas surengtas bendrojo rinkimo aukų ir drabužių Komiteto. Įžanga dykai. Visais kitais budais surinktieji pinigai bus Lietuvai.

Iš visų apielinkių koskaitlingiausia visi teatsilanko. Užkandžių, gėrimų bus priruošta apščiai. Žaislai programas bus sudarytas gerai. Važiuojant paimti Elevated ant Dover ar kitos parankios stoties ir važiuoti iki Forest Hills. Ten paimti Milton Matapan karą. Išlipti ant Richmond Rd.

Atsilankykite kas tik galite. Lai buna didžiausias šių metų piknikas Naujojoj Anglijoj.

Lietuvių Labdarystės dr-jos nariams.

Pereitas L. L. dr-jos susirinkimas, kilus dideliam lermui, negalėjo užsbaikti. Sekantis susirinkimas įvyks 1 d. Spalo-October, Lietuvių salėje kaip 7:30 val. vak. Kadangi vieni ir kiti buvo perdaug įsikarščiavę, tad turiu viltį, kad per mėnesį laiko atšals ir neužbaigtus reikalus apsvarstys taip, kaip pridera.

M. M. Plepys,
Liet. Labd. dr-jos prez.

P. S. —Bet juk p. Plepys pereitame susirinkie akyvaizdoje skaitlingo susirinkimo ir policijos užreiškė, kad LL. Drg. susirinkimas bus sekančią seredą, rugsėjo 10 d. 7:30 v. v. O kadangi dabar yra daug svarbių reikalų, tat negalima susirinkimą atidėliot..—**Red.**

Gabijos mėnes. susirinkimas įvyks rugs. 15, 8 v.v Liet. svet.

Gabijos draugiška vakarienė įvyks rugs. 21. Norintieji dalyvauti paduokite vardus valdybai. Laukiama daug svečių.

, **P. Zokaitis,** rašt.

Antanas Gabrėnas, sandarietis, važinėjusis apie 10 kartų į Franciją kaipo jureivis mašinistas didžiausio pasaulyje laivo "Levithania" tapo sunkiai sužeistas laike ekspliozijos laive, mašinėrijos kambaryje. Keturias savaites Gabrėnas išgulėjo ligonbutyje New Yorke, o dabar guli Chelsey ligoninėj Bostone, Ward B. Jis neteko 3 pirštų kairės rankos ir sužeidė akis. Viena akia jau gerai mato, kita dar sveiksta.

Nauja Pora. Lankiusi Lietuvių Muzikos Konservatoriją stenografė p-lė Mariona Gruzinskaitė ir disaineris S. Zavisa išsiėmė apsivedimo laisnį.

N. Radavičius, L. A. B—vės įgaliotinis iš Waterbury, Conn. ir **M. Skrebys** veikėjas iš Springfield, Mass. lankėsi "Sandaroje".

Komp. M. Petrauskas apie pusantro mėnesio išbuvo Myricks, Mass. drauge su Dr. Brennan. Beveik visą savo vakacijų laiką kompozitorius praleido rašydamas operą "Elgėtos Duktė". Trys aktai šios operos jau parašyta. Viso bus penki aktai. Kuomet ši opera bus užbaigta, jos perstatymas užims du vakarus. Komp. Petrauskas šį veikalą ruošia gana seniai; už metų-kitų musų scena susilauks naujo dailės tvarinio, kuris žada buti vienas iš puikiausių.

Į So. Bostoną komp. Petrauskas sugrįžo rugsėjo 8. Norintieji lankyti Lietuvių Muzikos Konservatoriją gali užsiregistruoti seredoj po piet ir vakare, rugsėjo 10.

Andrius Juodgudis, sandarietis, gabijietis ir veikėjas dailės srityje pereitą savaitę sugrįžo iš Amerikos armijos ištarnavęs du metus, dalyvavęs daugybėje mušių ir laimėjęs sidabrinį kryžių už atsižymėjimus. Paskutiniu laiku p. Juodgudis buvo Vokietijoje.

Ex-Kareivių Domai. Ateinančioje pėtnyčioje, rugsėjo 12, 7:30 v.v Sandaros kp. kliube 409 Broadway įvyks liet. kareivių ir jureivių susirinkimas, kas link rengimo šokių ant October 4. Ateikite skaitlingai.

Komitetas.

SPECIALĖS VAKARINĖS KLIASOS ANGLIŠKOS KALBOS.

Vyram, kurie nori pagerinti žinojimą angliškos kalbos, taipgi yra 40 kitų kursų komercijos mokslo ir kitų šakų.

Kliasos prasideda Rugsėjo 22. Rašykit arba užeikit ypatiškai paklausti pilnesnių informacijų,

Boston Y. M. C. A.,
316 Huntington Ave.
(38)

ATŠAUKITE ŠMEIŽTĄ!
Žodis "Darbininkui".

Tamstos savo gerb. laikraščio No. 103 sužiniai pradedate kokių tai priekabių jieškoti ir kriminališkai manę šmeižiate, sakydami, jogei aš —Kavaliauskas —atšaukęs bei atsiėmęs savo auką vien todėl, kad pas manes (turbut Centralyj Lietuvių Banke, nes bent kartą ant visados turite, Tamstos ir visi kiti žinoti, jogei ašen jokios privatinės bankos neturiu.) "nebuvo padėti". Tai biauriausis melas mano mieli, is jųs turite tai ATŠAUKTI, nes man labai gerai yra žinomi jusų "triksai" ir su kokiu tikslu Jųs tai darote. Mat, ve, visuomenė žiurėkite, kokis Kavaliauskas saumylis!

Be to —jus norite, aišku jau ir iš seniaus, kaišioti koją Centraliui Bankui, kaipo bepartyviai visuomenės įstaigai, mano vedamai; tai pačiai įstaigai, kurion jau šiandien prisidėjo 600 gero noro tėvynainių. Reiškia, kaišiojate savo intriginę koją 600 lietuvių visuomeniniai įstaigai!

Dabar kaip dalykas buvo tikrai. Aš "NENORĖJAU," kad tuos pinigus "pas manęs" padėtumet, tik aš kviečiau, kad pp. Venys-Sokas ateitumet — Centralio Banko ofisan ir dažinotumet tikrą dienos kursą, sulig kurio pasiunčiant, aš dar nuo savęs norėjau padengti siuntimo lėšas, o ne kad Jus kloniodamiesi airiams ir net savo reikalo nemokėdami pasakyti, nes sakėt: "Mister! she's money going to this fellow", sukištumet jųjų kišenėn $125.50! Aš —Kavaliauskas —kalbėjau per telefoną su p. Veniu ir sakiau jam, kad ateiti Centralio Banko ofisan, o viską padarysime kuogeriausiai bus galima. Ir p. Venys prižadėjo ant 1 val. po pietų utarninke. Tad iš kur-gi "Darbininką" "informavęs" komitetas ištraukęs tą "filozofiją", jogei ašen "norėjęs" kad tuosius pinigus "pas manes padėtų"? Ar Tamstos, ir Jusų komitetas mano, jogei ašen negirdėjau, kad tie pinigai visuomenės suaukuoti ir nutarti kuo veikiausiai —ir tai lig vieno cento —pasiųsti Lietuvos valdžiai, o ne depositams?

Nusiraminkite! Kavaliauskas —aš— negraibstė, negraibsto ir nemano graibstyti žmonių aukų! O Jusų šmeižtų informacijos komitetas jau sudyldė —jau ir sulig jusų skaitlinės surinktų aukų —$195.05 butinai. Tai-gi aš ir reikalauju, kad viso pirmu Tamstos atšauktumėte savo laikraštyje paskleistą šmeižtą, o tas komitetas prirodytų, kur dingę tie $195.05? Beto, aš melsčiau "Darbininko" ponaičių, kad savos ramybės dėlei, tokiu priekabių nejieškotumet ir viskas bus gerai. Priešingai, gali buti nemalonumų.

Kas link-gi tų mano $200.00 kaipo aukos, tai šit ką jums pranešu: aš niekad savo aukos neatšaugdinėjau, kuomet mačiau, kad niekas jų "nedildo."

Visad stovėjau, stiviu ir stovėsiu tiesos sargyboje. Jus turite žinoti, jogei aš geriaus žinau Lietuvos prezidento Smetonos antrašą, ir markių kursą, negu jusų komitetas ir, leisite pasakyti, jus patįs ir galiu juosius pasiųsti, o ne duoti savo sunkiai uždirbtų aukų niekam eikvoti.

J. Kavaliauskas,
Centralio Bendro Lietuvių Banko Prezidentas.

Liberty Bondsus priima
už pilnus $50 dolerių.
L. A. B-vės atstovas,
P. Bartkevičia,
877 Cambridge st.,
E. Cambridge, Mass.

PARSIDUODA FARMA.
80 akrų žemės. Labai puiki vieta, arti miestelio. Jeigu kas nori tai aš sutinku mainyti ant namo bile kokiam dideliam mieste. Adresuokit:
B. STELNIONIS,
BOX 41,
Peacock, Mich. (42)

LIETUVIAI BIZNIERIAI PRABUSKITE!!
(Atsišaukimas)

Musų šalis, Lietuva, yra sugriauta; jają reikės atstatyti. Beto, jinai trokšta sau laisvės... Tą jau visi žinote ir kas dien girdite, skaitote ir tt.

Tačiaus kaipgi mes tą galėsime padaryti; kuomet **musų kapitalas išmėtytas? Kuomet musų biznieriai neorganizuoti!**

Mes turime gerai žinoti, kad tik sukoncentravus savas pajiegas komercijoj, kad tik susiorganizavus biznieriams, visą tą tegalima bus atsiekti. Todėl, kad susiorganizavus patiems ir kad sukonceravus savo kapitales spėkas; kad įgijus daugiau žinių biznio šakoje, — **mums ir reik bendrai tarties, svarstyti, organizuoties.**

Ir tai **šiandien, dabar! Laukti** mes **negalime!**

Visos kitos tautos tą darbą jau atliko. O jųjų yra daug daugiaus. Mus gi labai mažytė saujalė. Tad jeigu jų dauguma rišasi bendrijosna — tai jau mums visai **negalima laukti!**

Tadel **Centralis Bendras Lietuvių Bankas** ir šaukia visus **Naujosios Anglijos Lietuvius Biznierius Bendron Konferencijon-Susivažiavimăn,** ant 28 **d. Rugsėjo, 1919, į Boston, Mass.** idant bendrai aptarius -apsvarsčius visus galimus budus, kaip geriaus galėtumem susiorganizuoti, jeib pakėlus pačius saves ir visą Amerikos lietuvių komerciją ir kaip geriaus pagelbėjus atsistatydinti Lietuvai.

Tad užsisakykite sau vietas! Nelaukite rytojaus. Vietos nelėšuos nieko. Susirinkimo vietą pranešime, atsiliepusiems laiškais.

Sukruskite, Lietuviai biznieriai, ir tuojaus rašykite:

CENTRALIS BENDRAS
LIETUVIŲ BANKAS,
32-34 Cross St.,
Boston, Mass.

JAU SPAUDOJE.

"Svetimoj Padangėj Pasaulės Verpetuose" 170 naujausios gadynės eilių ir dainų su dailės paveikslais, 200 pusl. knyga, padalinta ant 6 skyrių, formatas —10 colių ilgio ir 7 pločio.

Leidžia Dailiosios Literaturos Draugija.

Meldžiu visų savo draugų ir pritarėjų pasiskubinti užsiprenumeruoti šią poezijos knygą. Kurie prisideda $10.00 bus skaitomi knygos leidėjais, ir jų vardai bus patalpinti toj pačioj knygoj. Jiems bus duodama $20.00 vertės knygomis. Knygosgi kaina $1.00. Taipgi galima ir po vieną knygą užsiprenumeruoti dabar, kad paskubinus jos išleidimą.

Knyga bus padirbta gražiausioj formoj ir naujausia technika, todėl spaudos lėšos yra didelės, o kogreičiausia jos bus surinktos, to greičiau knyga bus pabaigta. Kreipkitės šiuo antrašu:

A. Jokubaitis, Dailiosios Lit. Dr-jos pirmininkas, 366 W. Broadway, South Boston, Mass. (40)

Tel. Richmond 2957-M.
Dr. David W. Rosen
Gydo visokias ligas, chroniškas ir slaptas vyrų ir moterų ligas. Valandos: nuo 8 ryto iki 8 vakare.
321 **Hanover st.,**
Boston, Mass.

STASYS PUTA, REAL ESTATE

GERBIAMIEJI!

Norėdamas namus ar farmas pirkti, parduoti, mainyti ar inšuryti, kreipkitės prie musų. Mes galim geriausia patarnauti bile reikale. Ofisas atdaras iki vėlai vakare. Jeigu norėsit stogą dengti, ar reikės painterio, plumberio, tai mes galim prirodyti.

Stasys Puta, Savininkas.

Ofisas: 366 Broadway, Tel. S. B. 52015
Gyvenimo vieta: 769 Broadway, Tel. S. B. 962-W.
SOUTH BOSTON, MASS.

AGENTAI:
Pranas Mučinskas, **Juozas Ananis,** **Alekas Andrulis.**

Lietuviu Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždyka.

H. CABITT,
100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

Žinomas per 25 metus ir Valdžios prižiurimas
Henry J. Schnitzer State Bank
Pavelijant Suvienytų Valstijų Valdžiai kaip pirma taip ir dabar
SIUNČIA PINIGUS Į LIETUVĄ
ir gvarantuoja
Norinčius gauti prekes pinigų ir kitų žinių meldžiame kreiptis pas:
Henry J. Schnitzer State Bank
141 Washington Street, New York, N, Y.

ATYDA!

Centralio Bendro Lietuvių Banko Prezidentas
Juozas Kavaliauskas sako:

Kad atstatymas Lietuvos priguli nuo pačių lietuvių. Žmogus negali jausties laisvu, pakol patsai savo reikalų negalės atliktĩ. Svetimtaučiai sako, kad tik 25 nuošimtis lietuvių moka skaityti ir rašyti, o tie, kurie moka skajtyti ir rašyti, mažai supranta arba nenori suprasti, tautos reikalus. **Tai jeigu Kiniečiai turi 3000 raidžių ir visi moka skaityti, Tai kodėl mes, lietuviai, nemokam, turėdami tik 26 raides?** AR MES NE TOKIAS SMEGENIS TURIM? Taip, broliai ir sesutės, sukruskime mes visi, kaip vienas už visus, o visi už vieną ir išmokime rašyti ir skaityti. Atminkite, kad MOKSLAS-ŠVIESA, o ne MOKSLAS—TAMSYBĖ.

Lai pamato pasaulis, kad mes neturėdami per 40 metų savo spaudos mokam rašyti ir skaityti kaip ir kitų mokytų tautų žmonės. Kad pagelbėjus Jums visiems, t. y. moterims ir vyrams atsiekti tą brangiausį tikslą, aš savo lėšomis atidariau mokyklas šiuose miestuose: Bostone, So. Bostone, Cambridg'iuj, Lynne, Brightone ir kituose Naujos Anglijos miestuose.

Tad visi iki vienam reikalaukit aplikacijų ypatiškai ar per laiškus, šiuo antrašu:

CENTRALIS BENDRAS LIETUVIŲ BANKAS,
32-34 Cross St., Boston, Mass.

SERGANTI ŽMONES

Jeigu jums nepasisekė išsigydyti nuo savo ligos, ir jųs jau beveik nustojote viltį kada nors išsigydyti, ateikite ant examino dykai ir gaukit mano patarimą. Aš esu praktikavęs medicinoje ir gydyme 25 metus gydydamas nuo Kroniškų, Nervų ir visokių ligų. Jums mano praktikavimas gali pagelbėti, nes aš pats ypatiškai išekzaminuoju jus kiekvieną sykį ateinant pas mane.

Jeigu sergate Kroniška, Nervų, Kraujo, Skuros, Skilvio, arba kokia kita liga, pasitarkit su manim ir gaukit mano patarimą dykai.

JIEŠKOK PAGELBOS KUR GALIMA JĄ RASTI.

Per daugel metų praktikuojant gydyme **Nervų, kroniškų, ir įvairių ligų,** patyriau, kad naujas elektros - medicinos gydymas pagelbsti kur kiti budai nieko negelbsti ir tuomi išvengiama skausmus ir pavojus operacijų.

Atmink — Atidėliojimai, neapsižiurėjimai ir netikęs gydymas yra pavojingi. Ateik pas mane jei tu reikalauji pagelbos gerai prityrusio ir pilnai prisirengusio gydytojaus.

DR. MORONEY
673 Washington St., Arti Boylston st., pirmos durys nuo Gayety Teatro,, **Boston, Mass.**
Ofiso valandos: 9 ryto iki 8 vakare.
Nedėldieniais: 10 ryte iki 2 po piet.

PUIKUS BALIUS!

Rengia LMPS. 13 kuopa
Subatoje, 13 Rugsėjo-Sept., 1919,
Lietuvių Salėje, Kampas E ir Silver St., So. Boston, Mass.
PRADŽIA NUO 7:30 VAL. VAKARE.

Kadangi progresistės yra atsižymėjusios parengimuose įvairių ir puikių balių, todel ir šis bus vienas puikiausis iš visų, kokie tik yra buvę surengti.

Jeigu kur gražiai galėsit pasilinksmint, tai tik pas progresistes. Nepraleiskite nei vienas!

Širdingai visus kviečia RENGĖJOS.